

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 z-
inseate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Francija za svojo rast

Ze nekaj let opazuje francoska vlada z naraščajočo skrbjo neprestano upadanje francoskega naroda, čigar število je bilo leta 1871, ko je bila armada Napoleona III. od Nemčije premagana, enako številu nemškega, danes pa šteje komaj polovico toliko, kar ni samo posledica priključitve Avstrije in sudske dežele k rajhu, ampak tudi dejstvo, da število Nemcev, ki so v Viljemovi dobi počasi začeli zastajati, po porazu v minuli svetovni vojni zopet stalno narašča in se začneja močno dvigati prav v zadnjem desetletju. Bourboni ni pa za njimi prvi Napoleon so mogli voditi osvajaalne vojne, ker je takrat bil francoski narod za ruskim najštevilnejši v Evropi; tudi za vlade tretjega Napoleona so Francozi po številu prekašali vse svoje sode. Danes pa je razmerje med Francozi, Nemci in Italijani 1:2:1, kar je gotovo porazno.

To dejstvo nam razloži marsikaj, kar opazujemo v sedanji evropski vojni. Nizko in vedno bolj zmanjšujejo se število rojstev v Franciji je po izreku nekega francoskega statistika samega poročilo tisto duševno razpoloženje, v katerem sta samozavest in ponos čudno pomešana s skrbjo in strahom, kar je v veliki meri privedlo do sedanjega krvavega obračunavanja. Kaj bo, če se bodo Nemci in Italijani množili tako naprej, naš narod pa bo kopal in kopal: to je bilo vprašanje, o katerem so ugibali Francozi, ko so premišljali o nemški nevarnosti in o sredstvih, kako jo zaječiti. Ko sta Ludvik XIV. in Napoleon I. klicala v vojsko mlade Francoze preko Rena pa v Španijo, Italijo in v neobjeto rusko ravnino, so ostali doma številni bratje, narod je kljub vsemu trpelju, trdi borbi za kruh in vsakteremu drugemu pomanjkanju rastle in rastle in zaradi tega niti polom Bonaparta z vso gospodarsko stisko vred nista mogla zlomiti Francije, ki si je že v enem ali dveh desetletjih čisto opomogla. Danes pa bemo v pariških dnevnikih, da večina francoskih vojakov, ki so na Maginotovi črti, doma ni zapustila nobenega brata!

Ali nam to dejstvo ne razloži tudi velike skrbi in prizadevanja vrhovnega vodstva francoske politike in vojske, da bi se v sedanji borbi ne prelivala v nepremišljenih napadih kri po nepotrebnem in da bi ne padlo zopet poldrug milijon ali pa še več dragocenih življenj, ako ni nujna potreba? Toda kako potem premagati nasprotnika, čigar naraščajoča ljudska sila je bila tista nevarnost osvajačje ekspanzije, zoper katero je bilo treba postaviti jež? Mnogi menijo, da bi bilo treba vojsko dobiti s podaljšanjem oziroma pomnožitvijo bojnih front, kjer bi se vojskovali zoper skupnega sovražnika še drugi narodi, cilj vojne pa bi moralo biti razkosanje nasprotnika, da bi njegova narodna sila ne bila tako enotna, kakor je danes. Toda ali ta nasprotnik kljub temu ne bo ostal še nadalje nevaren, ko pa smo doživeli, da se je 63 milijonov Nemcev po verzajskem miru kmalu opomoglo, dasi so njegovi pogoji bili gotovo dosti trdi? Torej razkosati še bolj, narekovati še hujše pogoje? Ali bo s tem res zajezena energija naroda, ki hoče živeti in se množi, morebiti tem bolj, čim večja je njegova notranja stiska, čim hujši pogoji življenja so mu stavljeni, čim večja je zunanja sila, ki pritiska z vseh strani nanj? In ali je mogoče doseči gori imenovani cilj, ne da bi bilo treba za to tudi veliko plačati? Sama vprašanja, na katera odgovor ni lahek.

Za enkrat mora biti prizadevanje tistih krogov, ki so se nedavno posmejevali tistim evropskim državnikom, ki so začeli postavljati zakonodajo v službo množitvi naroda, iti za tem, da bodo po francoskih domovih zopet tekale zibelke, zakaj, naj bo tudi zunanji nasprotnik premagan, če bo število Francozov padalo v sedanji meri, da ne govorimo o še hujšem proporcionalnem upadanju, bo nasprotnik, naj bo še tako razkasan in ločen, zopet v dveh desetletjih, če ne še prej, zopet stal na nogah — če ne upoštevamo še drugih nepreračunljivih okoliščin, ki navadno upanje vsakega zmagovalca preobrnejo. Francoski narod je od vseh narodov evropske civilizacije najbolj zavestno in smotrno sam prepeval svojo rast, zato mora zopet sam samohotno in smotrno skrbeti, da se bo množil in sicer v čim večji izmeri, da doteče svoje sode, dokler ne bo prepozno. Sedanji predsednik vlade je začel na to misliti, ko je prišel pred dvema letoma na krmilo in gotovost, da bo izbruhnila vojna, je bila tisto gibalno, ki je uresničenje njegovih načrtov pospešila: 29. julija 1939 je bil sklenjen »Code de famille« — družinski zakonik — in 1. januarja 1940 je stopil v veljavo.

Novi družinski zakonik, ki so ga sestavili sami prvi strokovnjaki, določa zelo premišljen sistem družinskih dodatkov k plačam in medzam javnih in zasebnih nameštencev in delavcev pa k dohodku vsakega družinskega poglavarja sploh. Iako da bosta tudi kmet in obrtnik deležna blagodat tega zakona v izmeri števila članov njegove družine. Dodatek se začne pri 2. otroku in potem z vsakim nadaljnjim raste. Znaša letno od 10—60% plače ali mezde, je torej visok. Družinski oče delavec, na primer, ki ima štiri otroke in zasluži 750 frankov na deželi, 1000 frankov pa v mestu mesečno, bo dobil 7200 frankov letnega dodatka; sredstva se bodo stekala iz fonda, v katerega plačujejo vsi delodajalci in delavci ter nameštenci. Družinski zakonik pa vsebuje tudi določbe druge vrste: oprošča vseh dedščinskih taks kmetске dedščine, ki se morajo deliti na 5 otrok, uvaja pa davek na vse, brez razlike starosti in spola, ki nimajo nobenega otroka, in

Ozadja eksplozij v Londonu

„Nedvoumno zločinsko dejanje“ pravijo angleški listi Najstrožja preiskava o delovanju „tujih rok“ v Angliji

London, 19. januarja. AA. Havas: Današnji jutranji prinašajo razna poročila o včerajšnji eksploziji v nekem londonskem predmestju. Listi popisujejo dogodek kakor so ga videli nekateri ljudje. Eksplozija je terjala, kakor je znano, pet človeških žrtve, nekaj ljudi je pa ranjenih. Listi naglašajo, da je utemeljeno naziranje, da je eksplozijo povzročila sabotaža. Tudi so listi prepričani, da se bo preiskava vršila s skrajno strogostjo in da bodo izdani vsi ukrepi, da se prepreči vsako podobno kriminalno dejanje.

»Daily Mail« misli, da je Scotland Yard (angleška tajna policija) na konferenci z vodstvom municijske tovarne, kjer se je eksplozija pripetila, dobil vse potrebne podatke. Njegovo poročilo je že v rokah pristojnih oblasti.

»Daily Telegraph« pravi med drugim, da je treba v tem primeru vsekako poudariti, da ne gre za kakšno nesrečo, ampak za nedvoumno sabotažo. Ze nekaj dni vrše detektivi skrbno preiskavo o tem poskusu atentata na tovarno, prepričani, da gre za zaroto. Ce gre za dejanje, izvedeno s premislekom, pravi list, je to velik zločin, ki bo zbudil gnus v javnosti. Prepričani smo, da se bo preiskava vršila kar najbolj vestno in da bodo izdani poostreni ukrepi, da se v bodoče ne pripeti nič več podobnega.

»Daily Express« trdi, da so pred tednom dni policijski inspektor Salisbury in detektiva MacDonald in MacGregor zasliševala delavca te tovarne in tudi več drugih delavcev, ki delajo v tovarnah za vojaške potrebe. Preden so ti detektivi začeli preiskavo, so poklicali več oboroženih redarjev, da jim prihite na pomoč, če bi jih kdo napadel. Po eksploziji so detektivi in višji policijski uradniki imeli daljšo konferenco, trajajočo daleč v noč. Preiskavo bo razen Scotland Yarda uvedlo tudi vojno ministrstvo.

Zarota tujih agentov

London, 19. jan. t. United Press: Oblasti so prišle na sled obsežni zaroti agentov neke tuje z Anglijo se vojskuječe države, ki je imela namen prirejati napade na železniške prometne zveze v Angliji. Policiji se je posrečilo odkriti tudi zveze, ki jih je ta organizacija imela s tajno organizacijo irskih revolucionarjev. V kratkem času bi se bili morali začeti napadi na vlake, na mostove, na železniška križišča in na kolodvore. Oblasti sedaj zadevo preiskujejo.

Med železniško delavsko organizacijo je bilo razdeljenih več sto tisoč okrožnic, v katerih oblasti opozarjajo delavce na rovanje teh agentov in jim nalagajo dolžnost, naj sami najstrožje pa-

zijo na angleške prometne žile. Tudi strokovna zveza železničarjev je dala svojim članom navodila, naj storijo vse, kar je v njihovih močeh, da pomagajo vladi pri zatiranju sovražnih poskusov, da bi zanesel zmedo v železniški promet in tako napravil težave živezni obskrbi prebivalstva.

Požari...

London, 19. jan. b. Po včerajšnji katastrofalni eksploziji v veliki tovarni smodnika na severu Londona, je izbruhnil pončo velik požar v neki drugi tovarni v okolici Londona. Gasilci so imeli mnogo dela, da so požar omejili, ker bi se sicer razširil še na ostale tovarne in pošlopja, ki so bila v bližini. Policija je naglo obklopile tovarno. Vodi se nujna preiskava, da ugotovijo vzrok požara.

Splošno so prepričani, da gre v obeh primerih za sabotažna dejanja, ki so bila napovedana proti angleškim tovarnam in železnicam. Očitno je to podtalno delovanje v rokah irskih teroristov, ki delajo za tuji račun. Policija je tedaj prepričana, da so eksplozije v tovarni smodnika Waltham Abbe povzročili sabotažniki. Zanimivo je, da so uradniki te tovarne bili že teden dni zaposleni s tem, da v tvornici pazijo na sabotažna dejanja. Mero-dajni krogi namreč trdijo, da so bili doslej izvršeni že trije poskusi sabotaže v zadnjem času.

Boj na gospodarski fronti postaja čedalje bolj oster

Najbolj tesno industrijsko sodelovanje med Anglijo in Francijo

London, 19. januarja. AA. Havas. Oboroževalni minister Raoul Dautry je izjavil industrijskemu uredniku lista »Daily Telegraph«:

Glede industrijskega in znanstvenega sodelovanja med Francijo in Anglijo smo dosegli popolno enakost misli. Izdali smo celo vrsto ukrepov, ki bodo pokazali, da zakon med Francijo in Anglijo ni samo zakon, sklenjen iz ljubezni, ampak tudi iz preračunljivosti. Na obeh straneh Rokavskega preliva bomo zgradili tovarne, ki bodo dobavljale material, potreben obema državam. Tako pojdejo morda angleški strokovnjaki na Francosko, francoski pa v Nachester, Sheffield ali pa Glasgow. Nemara bomo na Francoskem zgradili tudi tovarne za popravilo tankov in drugega angleškega vojnega materiala. Burgin in jaz zastavljamo ves svoj trud za kar najtesnejše sodelovanje med obema državama, tako da bo moči govoriti o intimni edinici med Francijo in Anglijo.

Strogi varčevalni ukrepi v Nemčiji

London, 19. jan. t. V »Economist« objavljajo vsak teden poseben članek namenjen proučevanju gospodarskih razmer v Nemčiji na podlagi poročil iz nemških in nevtralnih virov. V današnjem članku je objavljen nekaj novih informacij o strogih varčevalnih ukrepih, ki jih je izdala nemška vlada glede tistega blaga, za izdelovanje katerega so potrebne takšne surovine, ki jih Nemčija v današnjem stanju le težko dobi v zadostni meri.

Tako je predpisano, da morajo s papirjem za zavijanje varčevati predvsem v trgovinah za drobno. Če blaga ni neobhodno potrebno zavijati,

se sploh ne sme uporabljati papir. Če se pa uporablja, ga morajo kupeci prihodnje prinesiti spet seboj za drugo, tretjo, do pete uporabe. Prav tako morajo kupeci prinesiti seboj v trgovino lastno posodo za tekoče blago, ker trgovine steklenice ali drugih posod ne dajejo več. Nastalo je veliko šte-

Po zahodnih bojiščih

Berlin, 19. jan. AA. DNB: Na zahodni fronti ni bilo nobenih sprememb. Se zmerom traja hud mraz. Ker hudo sneži, so prenehale skoraj vse operacije. Le tu in tam je bilo nekaj topovskega streljanja, sicer pa ni ničesar omembe vrednega.

Pariz, 19. sept. t. Francosko vojno poročilo pravi: Na zahodu nič novega.

V zraku

Kodanj, 19. jan. AA. Reuter: Z meje se izve, da se je včeraj ob šestih zjutraj slišalo močno streljanje nemškega protiletalskega topništva na otoku Sylt, kjer se nahaja nemško letalsko oporišče. Streljanje je trajalo pol ure. Deset velikih nemških letal se je dvignilo ter letelo v smeri proti jugu. Malo pozneje se je dvignilo pet letal znamke Messerschmitt ter odletelo v smeri proti zapadu. Takoj nato se je slišalo močno topniško streljanje, ki je izviralo verjetno z vojnih ladij. Dve uri pozneje je pet letal, ki so priletela s severozapada, letelo nad Syltom. Takoj nato je bilo slišati pet eksplozij. Verjetno je, da so to bile eksplozije bomb, ki so padle na mesti Keitum in Marsun. Ves čas je bilo slišati tudi močno streljanje protiletalskega topništva.

London, 19. jan. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo je davi odločno zavrnilo glasove, da bi bila angleška letala včeraj bombardirala otok Sylt.

London, 19. jan. AA. Reuter: Uradno sporočajo: Stalna prisotnost letalskih patrol nad Severnim morjem vedno bolj onemogoča delovanje nemških letal in podmornic, ki so polagale mine in napadale trgovske in ribiške ladje. Po poročilih, ki jih imajo pristojni krogi, je polaganje min stvarno prenehalo. Poveljništvo obalskih letalskih sil sporoča, da obalske patrole uničijo dnevno več nemških letal.

Na morju

London, 19. jan. AA. Havas: Pri Goodviceru na angleški obali je nasel italijanski parnik »Premuda« (4500 ton). Danes dopoldne so ga vlačilci odvlekli v dek.

Copenhagen, 19. jan. t. Reuter: Med Aalandskimi otoki in nemškim otokom Fehmarn so ledene plošče zgrabile neko ladjo, katere pripadnost ni znana, ter jo najprej dvignile v zrak, potem pa pogrezile v morje. Vsi upi, da bi mogli rešiti posadko, so izginili. Ribiči so namreč videli nesrečo, ter so opazili, kako je 10 mož posadke skakalo od ledene plošče do ledene plošče, da bi se rešili. Vsi so izgubljeni, ker se jim nobena ladja ne more približati, da bi jih rešila.

Pariz, 19. jan. t. Havas: Torpedirana je bila grška ladja »Asteria«. Ubilih je bilo 13, ranjenih 8, ostala posadka je bila rešena.

London, 19. jan. AA. Havas: Od 24 mož posadke grške ladje »Asteria« je bilo ubitih 13, osem pa ranjenih.

London, 19. jan. AA. Reuter: Snoči se je zvedelo, da je petrolejska ladja, ki se je potopila zaradi eksplozije ob jugozapadni obali minuli torek, bila ladja »Inverdagle« (595 ton).

Kako raste letalstvo Anglije

London, 19. jan. t. Reuter. Letalski ministar sir Kingsley Wood je imel v »Cezmorsk ligi« velik govor o letalskih pripravah angleškega imperija. Angleški imperijalni načrt ima svojo osnovo v tem, da se daleč proč od evropskih bojišč, kamor sovražnikova roka ne more seči, ustvari velikansko zbirališče in osrednje vežbališče pilotov in letal. Kanada, Avstralija, Nova Zelandija Nova Fundlandija, Južna Afrika, vse te dežele bodo pošiljale v Kanado svoje letalske učence. Prihajali bodo v »desettistih«, je dejal minister, se vežbali in izurili, da potem v desetstotih nastopijo na bojiščih, kjer jih bo potrebovala skupna domovina. Takrat bo angleški imperij, v katerem tako zgledno sodelujejo vsi njegovi deli šele pokazal svojo velikansko moč v zraku. Kanada bo postala središče nevpogljive in nepremagljive imperijalne letalske moči. Letalstvo se zadnje čase pod pritiskom vojnih potreb razvija z bliskovito naglico. Novi stroji, boljši, hitrejši nastajajo s takšno hitrostjo, da nasprotnik ne more slediti. Lahko rečem, je dejal minister, da stojimo sredi največje revolucije v zraku, kar jih pomeni človeška zgodovina. Angleški imperij dobiva novo obrambno moč, ki je potrebna v novih okoliščinah, ko se je zmanjšala vrednost dose-danega obrambnega orožja.

Slovo knežjega para od Zagreba. Nj. Vis. kneginji Olgi je ob slovesu bil izročen krasen šopek rož

tiste, ki v teku 16 let niso dobili vsaj še enega. Ima pa zakonik tudi važne določbe, ki naj ščitijo še nerojenega otroka, pa zajezujejo nemoralno propagando proti novemu življenju. Iz bojne fronte se vrnejo domov vsi rezervisti, ki imajo štiri

otroke, tisti, ki jih imajo tri, pa pridejo v neborreče se enote.

Prvi korak je storjen, o drugem, ki sega v področje duha in je veliko važnejši, pa bomo imeli priliko govoriti drugič.

Politični zapiski

»Jutro« naprej spletkari zoper avtonomijo Slovenije

Da je »Jutro« in vse JNS slovenska samouprava deveta briga, da jim je celo skrajno nezajezena, to smo že večkrat ugotovili. »Jutro« je s svojim pisanjem vse storilo, da bi prizadevanje za slovensko samoupravo bilo čim bolj oteženo. Danes znova ugotavljamo: Vsi srbski in hrvaški listi obirajo prinašajo »Jutro« članek od 18. t. m., kjer je »Jutro« med drugim zapisalo: »Od vladnih skupin zastopa slovenska JRZ zahtevo, da naj se še pred volitvami ustanovi banovina Slovenija... Stališče slovenske JRZ ni tako razumljivo, kakor stališče nekaterih srbskih strank (ki se potegujejo za srbsko banovino). Zahteva, naj se čim prej določi kompetentna oblika banovine Slovenije, preden bi se mogli ljudje o tem izreči, izvira morda iz strahu, da bi večina slovenskega naroda v tem vprašanju bila drugih mišli.« — Tako je pisalo »Jutro« 18. t. m. — Drugi dan, dne 19. t. m., je v svojem uvodnem članku znova napisalo, da ni bilo nobenega dvoma, da vsi Hrvaši hočejo svojo avtonomijo, kar je bilo rešeno s sporazumom, v skladu s čimer ima dr. Maček prav, kaj pravi, naj se pred ureditvijo drugih pokrajin izvrše volitve, da bo ljudstvo povedalo svoje mnenje. In o tem takole veli: »Glede preureditve ostale države pa ni bilo težko reči, da je volja naroda jasna.« Torej »Jutro« in njegovim gospodarjem se še zdaj zdi, da ni jasno, ali so Slovenci za avtonomijo. Mislimo, da je slovensko ljudstvo doslej svoje volje zoper centralizem in za avtonomijo že tolikokrat pri vseh volitvah tako jasno povedalo, da »Jutro« gospodarijo to še danes na svojih centralističnih hrbitih lahko čuti. Razen JNSarjev ga ni Slovenca, ki bi bil zoper samoupravo Slovenije.

Kaj zahtevajo nacionalno-socialistični Nemci v Sloveniji

V Zagrebu izhajajoče glasilo narodnosocialističnih Nemcev v Sloveniji »Deutsche Nachrichten« med svojimi zapiski prinaša tudi to-le: »Odkar izhajamo, smo zastopali misel, da mi jugoslovanski državljani nemške narodnosti od Srbov, Hrvatov in Slovencev nočemo nobenih predprav, hočemo pa, da z nami ravna po načelu »enake dolžnosti — enake pravice«. In na tem področju imamo bistvene zahteve, ki dosihmal še niso bile uresničene.« — Na dveh drugih mestih se list peča s filmskimi žurnali, ki se zdaj kažejo po slovenskih in jugoslovanskih kinih, ter pravi, da so taki, da niso v skladu z nevtralnostjo Jugoslavije. Ko so kini poprejši kazali filmske žurnale, je občinstvo protestiralo zoper nekatera vojno-politična poročila. Zdi se, da nihče ne protestira, čeprav kinematografi kažejo zgolj žurnale iz nekaterih držav ter se omejujejo le na vojne zadeve.

Sporočilo Matice Hrvatske

V zagrebškem »Obzoru« je objavljeno to-le sporočilo Matice Hrvatske: »Poročilo, češ, da je prof. g. Filip Lukas bil na plesu v Esplanadu, ne ustreza resnici, ker profesorja Lukasa ni bilo niti na tej niti na drugih prireditvah, ki so bile prirejene te dni, pa ga tudi ni moglo biti, ker na te prireditve Matica Hrvatska sploh ni bila povabljen.« — Sploh so hrvatski listi te zadnje dni polni poročil o seznamu udeležencev elitnega plesa v Esplanadu. Naglašajo, da je bil priobčen imenik udeležencev, ki pa ni pravi, ker so bile na ples povabljeni tudi taki, ki jih ni v imeniku, mnogo tistih pa, ki so v imeniku, pa ni bilo povabljenih.

Pašić je bil za federacijo

List »Delo«, glasilo pravosodnega ministra dr. Lazarja Markovića, prinaša članek z naslovom »Nikola Pašić in sporazum s Hrvati«. V tem članku je zapisano, da je rajni Nikola Pašić svoj čas pisal rajnemu Stojanu Protiću, da bi bil pripravljen sprejeti za Jugoslavijo tudi federacijo, da bi zaradi tega Jugoslavija bila le bolj močna in čvrsta. »Če je federacija pogoj za silo in enotnost Jugoslavije«, je zapisal Pašić, »sprejemam ta pogoj, ker je meni bistvena stvar, da bo Jugoslavija složna, močna in združena.«

Srbsko državno pravo za južno Dalmacijo

V Belgradu je na novo izšel nov list Srpski orar, ki mu je kot urednik podpisan Brana Stepanović. V uvodniku list naglašja, da se morajo Srbi pomiriti in zediniti, ker je prišel zgodovinski čas. V drugem članku pa se list peča s predavanjem dr. Bičanića o Dalmaciji, ki je dejal, češ da je Jadransko morje zgolj hrvaško in italijansko. List pravi, da je srbsko državno pravo na del Dalmacije od Neretve do Skadra starejšo in pozitivnejšo kakor pa hrvaško. Za svoje morje so Srbi prenesli mnogo žrtev. Za izhod na Jadran je Srbija vodila balkansko in svetovno vojno.

Nemci v Jugoslaviji med seboj

Kakor poroča nemško glasilo »Deutsches Volksblatt«, je bila v nedeljo seja nemškega Kulturbunda za Hrvatsko v Osijeku. Na seji je podal poročilo dosedanjí voditelj dr. Branimir Altgayer, ki je nato podal ostavko. Ostavka je bila soglasno sprejeta, ter je bil nato soglasno izvoljen za vodjo prof. Josef Mayer. — Glasilo katoliških Nemcev v Jugoslaviji »Die Donau« v ostrem članku napada voditelja novega gibanja med Nemci ter pravi, da so ti voditelji bili dolgo tako strahopetni, da si niso upali povedati svojih pravih namenov. Zdi se, da pa so v svojem koledarju za leto 1940 pokazali svojo barvo. V koledarju, ki sta mu napisala predgovor oba voditelja dr. Awender in dr. Sepp Janke, hudo napadajo katoliško cerkev, češ da cerkve nihče več ne jemlje za res. Zdi se stvar jasna. Katoliški starši, ki bodo poslej še trpeli, da bodo njihovi otroci člani tega gibanja, se bodo hudo pregrežili zoper svojo katoliško cerkev. Najbrže bo to odprlo oči, tako piše list, tudi zaslepljenim katoličanom, ki so postali žrtev tega gibanja.

O »Avali«

Zagrebaški »Jutarnji list« prinaša članek, kjer zahteva, naj se Avala, ki ima zdaj svoje središče v Belgradu, tako uredi, da bodo tudi zagrebški listi imeli od nje polno korist. V ta namen je to podjetje treba reorganizirati, tako da se bo zagrebška podružnica usposobila za samostojnejše delovanje v smislu potreb zagrebškega časopisa. Nato pa zastopa list še misel, naj se Avali vzame predprava prodajanja tujih časopisov.

Zagrebaška vremenska napoved: Padec temperature, oster mraz, s stalnimi padavinami.

Novi načelnik gen. štaba armadni general P. Kosič

Belgrad, 19. januarja. AA. Z ukazom k. r. namestništva št. 282 z dne 8. t. m. je imenovan za načelnika generalnega štaba armadni general Peter Kosič, doslej poveljnik Belgrada.

Novi načelnik generalnega štaba je 18. jan. t. l. prevzel novo funkcijo od armadnega generala Dušana Simovića, ki je s istim ukazom dobil razrešnico od dosedanje službe in prišel na razpoloženje.

General Peter Kosič prihaja z mesta poveljnika mesta Belgrada. Na tem mestu je bil od 20. novembra 1937 do 18. januarja t. l., ko je prevzel funkcijo načelnika generalnega štaba.

Novi načelnik generalnega štaba Kosič pripada kotu generalštabnih častnikov, ki so vse na se poveljevanje v vseh vojnah za osvoboditev in

zedinjenje od leta 1912—1918 dvignili na visoko stopnjo sodobnega vojskovanja. Ves čas vojne od leta 1914—1919 je bil Kosič nepretrgano načelnik štaba prve timoške divizije prvega poziva. Leta 1920 je Kosič prišel za šefa operativnega oddelka glavnega generalnega štaba, od tod pa je prišel za poveljnika dravske pehotne brigade in je poveljeval tudi drugi konjeniški diviziji. Kot ugleđen in zelo izkušen generalštabni častnik je septembra 1930 postal prvi pomočnik načelnika glavnega generalnega štaba in je na tem mestu ostal celih 6 let. Neutrudljivo je tam delal v organizacijski in operacijski stroki. General Kosič, dvakratni vitez Karadžordževе zvezde z meči in vitez belega orla, je častnik široke kulture, visoke vojaške izobrazbe in odličnih sposobnosti za najvišja mesta v vojski.

Politično gibanje srbskih strank

Demokratska stranka sklepa

Belgrad, 19. jan. m. Današnji praznik bogojavljenja je izkoristila demokratska stranka ter je sklicala v Belgrad na sestanek vse članе ožjega strankinega odbora. Sestanek je bil na stanovanju voditelja demokratov Ljube Davidovića. Po uvodni besedi predsednika Davidovića sta podala obširno poročila o političnem položaju po sklenitvi sporazuma s Hrvati do zadnjih dni bivši minister Milan Grol in Boža Vlajić. Po njihovih referatih je bila daljša razprava, ki je trajala do 1 popoldne. Razpravljali so o vprašanju državne preureditve in o morebitnih poslanskih volitvah. Kakor smo že poročali, stoji demokratska stranka na stališču, da je treba še pred poslanskimi volitvami izvršiti državno preureditev tudi v vseh pokrajinah banovine Hrvatske in šele nato, ko se bodo izvršili vsi ti predpogoji, razpisati volitve. To stališče demokratske stranke so danes potrdili v svojih izjavah vsi govorniki. Popoldne se je sestal plenarni odbor demokratske stranke v strankinem tajništvu v Frankopanski ulici 33. Vsi govorniki so tudi na popoldanskem zborovanju poudarjali potrebo, da mora demokratska stranka iti na volitve z državnimi nacionalnimi gesli in programom. Nekateri so se zavzemali tudi za to, da bi stranka skušala za volitve pritegniti k sodelovanju vse sorodne politične skupine in z njimi napraviti poseben blok. V času, ko to poročamo, seja še traja.

Zborovanje demokratske levice

Na drugem mestu, v hotelu »Balkan« nasprofi železniške postaje, je popoldne zborovala takozvana demokratska levica, ki jo sedaj vodi bivši predsednik skupščine dr. Ivan Ribar, dr. Smiljanić in Ceda Plečević. Prej je bil v tej skupini tudi dr. Dragoljub Jovanović, ki pa je, kakor smo že poročali na drugem mestu, v Belgradu pred kratkim ustanovil svojo zemljoradniško stranko, ki je seveda tudi levičarsko usmerjena. Zborovanje je vodil dr. Smiljanić ter je v uvodu pojasnjeval stališče te politične skupine. Naslednji govornik je bil dr. Ribar. Poudarjal je, da je ta skupina združila opozicijo vedno dajala sugestije za rešitev hrvaškega vprašanja. Opozicija jih ni razumela in je izključila njega in dr. Smiljanića iz demokratske stranke. Združena opozicija je po mnenju dr. Ribarja zašla na krivo pot, kar se je maščevalo že pri zadnjih poslanskih volitvah. V nadaljnjih iz-

vajanjih je dr. Ribar obsojal vse, ki so proti sporazumu s Hrvati, posebno Božo Vlajića. Naslednji govornik Živoja Milojković je govoril o gospodarski in socialni svobodi. V tem smislu so govorili tudi drugi govorniki.

SDS v Liki izgublja

Belgrad, 19. jan. m. Vojvodinska frakcija SDS na čelu z dr. Dudo Boškovićem je s svojo politiko z narodnimi manjšinami dobila v občini Deliblato dvetretjinsko večino. Toda izid teh volitev ne bo imel nobenega političnega pomena, ker po poročilih iz dosedanjih trdnjav SDS v Liki in Kordunu ta stranka tam izgublja ves teren in namesto nje pridobivajo politiki, ki so se orientirali k srbskim krogom v sedanji vladni kombinaciji.

Štiri struje v zemljoradniški stranki

Belgrad, 19. jan. m. Časopisi so pred nedavnim poročali o sestanku glavnega ožjega odbora zemljoradnikov, na katerem je vodstvo stranke razen o političnem položaju razpravljalo predvsem o stanju, v katerem se je znašla ta politična organizacija zaradi številnih frakcij, ki paralizirajo delovanje matične organizacije. Na omenjenem sestanku so bili predvsem za to, da bi zemljoradniška stranka izstopila iz vlade. Proti temu sta bila samo predsednik stranke dr. Milan Gavrilović in član vodstva stranke dr. Miloš Tupanjanin. Zato niso sprejeli nobenih sklepov ter so se člani vodstva stranke tako tudi razšli.

V sami zemljoradniški stranki imamo danes štiri skupine, od katerih vodi prvo predsednik stranke dr. Milan Gavrilović, drugo znani levičar dr. Dragoljub Jovanović, ki je na nekem sestanku v Belgradu zavzel stališče proti matični organizaciji ter je ustanovil svojo zemljoradniško stranko. Tretji frakciji načeljuje bivši minister in znani voditelj srbskega združništva inž. Voja Gjorgjević, ki vodi zdravo in konstruktivno državno politiko. Četrto skupino pa vodi sedanji kmetijski minister dr. Branko Čubrilo, ki se precej nagiba k marksizmom ter se na terenu znajde večkrat skupaj s pristaši levičarja dr. Dragoljuba Jovanovića.

Knez-namestnik Pavle se zahvaljuje

Zagreb, 19. januarja. b. Kabinet bana banovine Hrvatske sporoča: Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle je izvolil poslati po maršalatu banu banovine Hrvatske dr. Šubišiću svojo toplo zahvalo za prisrčen sprejem, ki ga je priredil hrvaški narod v Zagrebu in vseh ostalih mestih knezu namestniku Pavlu in kneginji Olgi. Dnevi obiska na Hrvaškem bodo ostali Nj. Vis. v toplem in trajnem spominu.

Rojstni dan kraljeviča Tomislava

Belgrad, 19. januarja. AA. Danes ob 9.15 se je v dvornem hramu na Dedinju vršila služba božja za rojstni dan Nj. Vis. kraljeviča Tomislava. Službe božje so se udeležili Nj. Vel. kralj, Nj. Vis. knez namestnik in kneginja Olga, dvorne dame in civilni in vojaški dom Nj. Vel. kralja.

Minister dr. Krek v Sloveniji

Belgrad, 19. januarja. m. Gradbeni minister dr. Krek je odpoval v Slovenijo, kjer bo imel več sestankov s pristaši JRZ. JRZ bo imela več shodov prihodnje dni tudi v drugih pokrajinah države. Tako se že daj časa muditi v Liki bivši minister dr. Branko Miljuš ter uspešno prireja sestanke v tamkajšnjih krajih. V Belgradu bo v nedeljo večje zborovanje strankine mladinske organizacije. Prav tako bo večji sestanek v Negotinu. Na shodu bo govoril minister za ljudsko telesno vzgojo Jevrem Tomić.

Praznik bogojavljenja v Belgradu

Belgrad, 19. jan. m. Na današnji pravoslavni praznik Bogojavljenja je bilo v saborni cerkvi najprej cerkveno opravilo, ki ga je opravil patriarh Gavril. Zatem se je razvila procesija na zemunski most, kjer je patriarh blagoslovil vodo. Ker je letos Sava zamrznila, niso vrgli ledenega križa v vodo. Procesija se je vrnila v saborno cerkev. V procesiji sta zastopala vlado pravosodni minister dr. Marković in vojni minister general Nedić. Procesije se je udeležil tudi belgrajski župan Vojin Djurić z občinskimi svetniki, generaliteta ter številni zastopniki belgrajskega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Zaradi današnjega pravnika je počivalo delo v vseh državni, samoupravnih in zasebnih uradih. Belgrad bo praznoval jutri praznik sv. Janeza Krstnika, ko slavi spet veliko Belgrajčanov svojo krstno slavo, med drugimi tudi prosvetni minister Boža Maksimović.

Sprejem časnika v nemškem poslanstvu

Belgrad, 19. januarja. m. Nemški poslanik na našem dvoru Viktor von Heeren je s svojo soprogom priredil snoči v nemškem poslanstvu sprejem, na katerega so bili povabljeni tudi časniki. Najprej so pokazali več odlomkov iz velikega nemškega letalskega filma »D III. 88«, ki kaže moč in sposobnost nemškega letalstva, izvežbanost nemških pilotov in sodelovanje letalstva in mornarice. Nato je bil serviran čaj in mrzel prigrizek.

Sneg ovira promet

Belgrad, 19. januarja. m. Iz vseh krajev poročajo, da še vedno sneži. Ponekod je zapadlo nad 3 m snega. Iz Bosne poročajo, da so snežni plazovi zasuli več vlakov. V Belgradu se je zaradi gostega in drobnega snega ponoči zgodila večja nesreča. Trčila sta dva tramvaja. Ranjena sta dijakinja in delavec. Zaradi visokega snega vozi v Belgradu tramvaj brez priklonnega voza.

O volitvah v narodno skupščino

»Narodni list«, splitsko glasilo JNS, piše: »Kakor smo obveščeni, bi volitve morale biti — kadar bodo to razmere dopuščale. Kakor zdaj stvari stoji, bi ulegle te-le stranke postaviti državno listo: JNS, demokratska stranka, radikalna stranka, HSS, zemljoradniška stranka ter JRZ. Samostojno demokratska stranka bo najbrže kandidirala skupaj s Hrv. sel. stranko kot Seljačko demokratska koalicija. Borba ne prihaja resno v poštev. Zbor doslej ni vpisan za stranko ter se tudi ni za stranko prijavil. Morda bodo poskušali svojo srečo tudi socialdemokrati. Frankovci in delavska levica niso organizirani kot stranka. Ostajajo le še zemljoradniška levica (Dragoljub Jovanović), demokratska levica (Plečević itd.), radikalni disidenti (dr. Lazar Marković), disidenti JRZ (Stojadinović), skupina Bože Maksimovića itd. Splošno je prepričanje, da bodo tri opozicijske skupine, in sicer JNS, demokrati in radikalni nastopili na eni listi. Prezgodaj pa bi bilo, spuščati se v volivna prerokovanja.«

srečil. Nemški odgovor objavlja nekaj diplomatskih dokumentov, posnetke iz člankov francoskega časopisa in izraza težnjo, da bi pojasnil, kako je moralo priti do izbruhov vojne in kdo nosi glavno krivdo za izbruh vojne.

Odgovor Vatikana na vprašanje Anglije

London, 19. jan. t. United Press: Na mero-dajnem mestu potrjujejo, da je angleška vlada te dni poslala v Vatikan noto, v katerem sprašuje, kaj je papež Pij XII. mislil, ko je v svojem božičnem nagovoru dejal, da je za obnovo in ureditev miru potrebno, da vojskujejo se države svoje posebne koristi podredijo splošnim koristim sveta. Angleška nota vprašuje, če se naj te besede razumejo kot kritika angleško-francoskih ciljev.

Na to vprašanje je državno tajništvo v Vatikanu odgovorilo, da papež ni imel namena hvaliti ali grajati politike te ali one države, iz-uzemši Sovjetske Rusije, katere politika je nasprotna koristim Cerkve in vere. Papež je opozoril na to, da vzdržuje Cerkve odnose tudi z vojskujočimi se državami, čeprav odnoseži z Nemčijo trpijo zaradi nekaterih nesoglasij. Končno izraža Vatikan željo, da tudi angleška vlada kakor vse druge evropske države goji željo, da bi se vzpostavil pravičen mir, ki bi omogočil lepo sožitje vseh narodov in sicer tako, da bi bili novi spori v bodočnosti onemogočeni.

Newyork, 19. jan. AA. Stefani: V Newyork je prispel sovjetski general Aleksander Bermin, ki se mu je posrečilo zbežati in tako uiti krvavemu čiščenju v Sovjetski Rusiji. V izjavi poročevalcem listov je sovjetski general dejal, da bo polom boljševizma tem bližji, čim bolj se bo Sovjetska Rusija zapletla v vojne zapletitjaje.

Novi sporazumi med Nemčijo in Sovjetijo

Nemške čete so že v sovjetski Galiciji?

London, 19. jan. b. Poročila, ki so prispela iz zanesljivega vira, da so nemške čete v zadnjih desetih dneh odšle v južni del Poljske, ki ga je popreje zasedla Sovjetska Rusija, so v podonavskih državah izzvala veliko zanimanje.

Posebni dopisnik »Timesa« poroča, da v balkanskih prestolnicah domnevajo, da je glede tega področja med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo prišlo do novega daljnosežnega sporazuma. Dopisnik se sklicuje na poročila, glasom katerih je Sovjetska Rusija svoje čete na Karpatih zelo zmanjšala ali jih celo deloma umaknila z nekaterih postojank. V podonavskih državah domnevajo, da sta Nemčija in Sovjetska Rusija sklenili sporazum, po katerem Sovjetija prepušča Nemčiji tisto področje Poljske, ki leži zahodno od Lvova. Nemčija pa se je obvezala, da bo Sovjetski Rusiji pomagala v vojni na Finskem, na ta način, da bo prepravljala vsak prevoz vojnega materiala čez njeno ozemlje.

Nemški inženirji pridejo v sovjetsko petrolejsko Industrijo

Washington, 19. jan. b. Ameriška petrolejska društva so sklenila, da takoj odpokliče vse svoje strokovnjake iz ruskih petrolejskih podjetij, kjer zavzemajo najvišja vodilna mesta. Petrolejske družbe so izjavile, da njihov sklep ni v zvezi s kakšnim pritiskom ameriške vlade, temveč so sklenile odpoklic zaradi tega, ker hočejo prizadejati državam, ki ne prestopajo bombardirajo civilno prebivalstvo, moralno in materialno škodo. Verjetno je, da bo ta sklep ameriških družb prizadejal hud udarec sovjetski petrolejski industriji zaradi odhoda ameriških strokovnjakov iz Sovjetske Rusije. Sovjetska industrija petroleja bo bržkone prisiljena poklicati nemške inženirje, ki pa še daleč nimajo tistih izkušenj, ki so jih imeli Američani. Poročajo dalje, da sovjetska naročila za petroleje v Ameriki vedno bolj naraščajo. Sovjetska vlada je pri izbruhu vojne naročila v Ameriki 1.300.000 sodov petroleja, ki ga je večina porabila za svojo avanturo na Finskem. Zaradi tega sovjetska industrija ni v stanju, da bi dobavljala bencin Nemčiji.

Nemška vlada službeno zanika celo vrsto novic, ki se širijo o Nemčiji

Berlin, 19. jan. AA. DNB: V tujini se je raznesla cela vrsta neresnic in izmišljenih vestí. Z nemškega uradnega mesta z ozirom na to poročajo naslednje:

1. Ni res, da bi bil vojvoda Max Hohenberški, sin pokojnega nadvojvoda Franca Ferdinanda umrl v koncentracijskem taborišču. Vojvoda Mix sploh ni v koncentracijskem taborišču pač pa živi na Dunaju v svojem lastnem stanovanju.

2. Netočna je vest, da bi bil porušen dvorec Belvedere, v katerem je stanoval pokojni maršal

Pilsudeki. Nasprotno, posebni poljski strokovnjaki v Belvederu zbirajo vse predmete, ki predstavljajo zgodovinsko vrednost in spomin na maršala Pilsudekega ter jih prinašajo v poljski narodni muzej v Varšavi.

3. Ni res, da bi bili pretopili slovite zvonove v stolpih v krakovskem Wawelu.

4. Ni res, da bi bilo ukinjeno zastopništvo znanih Bayerjevih tovarn v Turčiji in

5. Ni res, da bi bila nemška vlada povabila na konferenco v Berlin zastopnike Švedske, Norveške, Belgije in Holandije.

Nemških čet na Slovaškem ni, pravijo v Bratislavi

Bratislava, 17. jan. AA. DNB: Slovaški tiskovni urad uradno demantira trditve agencije Havas, da so na Slovaškem zbrane nemške čete, ki so zasedle Bratislavo in več drugih mest in da so nemški častniki prevzeli poveljništvo nad slovaškimi posadkami. Vse te trditve so izmišljene in brez vsake osnove. Slovaški tiskovni urad dodaja, da slovaška javnost ni mogla opaziti niti najmanjšega premikanja čet na Slovaškem, temveč vlada povsod samo popoln mir.

Nemška vlada odgovarja na francosko »Rumeno knjigo«

Berlin, 19. jan. t. Nemška vlada je izdala službeni odgovor na francosko »Rumeno knjigo« o vzrokih vojne. Vse nemško časopisje ta odgovor objavlja zelo obsežno. Službeni odgovor, ki se poslužuje tudi diplomatskih listin, hoče najprej ovreči francosko trditve, da se Francija na znani monokovski konferenci na koncu septembra 1938, ko je bila sklenjena usoda Češkoslovaške, nikakor ni odpovedala nadaljnjemu vplivu na evropskem vzhodu. Nemški odgovor razlaga monokovski sporazum tako, da se je Francija tem vplivom odpovedala in pustila Nemčiji svobodne roke, da na vzhodu počne, kar hoče. Nadalje dokazuje nemški službeni odgovor, da je Francija s svojim podpiranjem Poljske izzvala krizo in porušila francosko-nemški sporazum. V podkrepitev svojih trditev objavlja službeni odgovor nemške vlade tudi posnetek razgovora nemškega zunanjega ministra Ribbentropa v Parizu s takratnim francoskim zunanjim ministrom Bonnetom, kjer je nemški zunanji minister poudaril, da smatra Nemčija evropski vzhod kot izključno svoje vplivno področje in da Nemčija od Francije pričakuje, da bo to spoštovala. Iz nemškega odgovora na »Rumeno knjigo« izhaja tudi, da si je nemška vlada po monokovskem sporazumu zares domišljevala, da je Francija žrtvovala vsa svoja zavezanstva na evropskem vzhodu. Na tej podlagi je Nemčija skušala priti s Francijo do sporazuma. Ker pa je bil to napačni predpostavki, se je ta poskus pone-

Sence lazijo okrog Kremlija ...

Kdo vse se bori za ruski carski prestol

Ko je pred več ko 20 leti v Rusiji prodiral boljševizem, je iz Rusije zbežalo nad dva milijona plemičev, častnikov, bogatejših meščanov in vseh tistih, ki niso mogli prenesti boljševskega režima. Vse so tedaj proglasili za Beloruse nasproti rdečim Rusom, ki so se borili za slepilo, ki ga je v Rusiji uvažal Ljeninga s svojimi komisariji. Vsi ti begunci so se raztepli na vse strani sveta, na vseh zemeljskih kontinentih jih je nekaj in povsod imajo svoje organizacije. Po naziranjih o tem, kaj naj se zgodi, ko bo propadel Stalin, imajo vsi svoje lastne misli in so pristaši monarhije za obnovo carskega absolutizma, pristaši meščanskih demokratičnih struj so za republiko, socialisti demokrati so za socialistično republiko — vse pa veže skupaj isto sovraštvo do sedanjih prebivalcev Kremlija in vsi imajo samo eno pred oči — kako spoditi Stalina iz Rusije.

Vladimir nas je spodil — Vladimir nas bo vrnil v Rusijo

Monarhisti priznavajo za svoje voditelje člane romanovske vladarske družine, ki žive v Franciji. V Francijo je pribežal nečak carja Nikolaja II., Ciril in se nastanil v starem plemiškem gradu Saint Briac v zahodni Franciji. Tam imajo ti Romanovi svoj pravi dvor s svojo gardo. Leta 1924 se je dal veliki knez Ciril proglasiti in maziliti za carja vseh Rusov in ko je leta 1938 umrl, je postal njegov naslednik njegov 22 letni sin Vladimir. Ta se je dal maziliti za carja vseh Rusov lanske leto v glavni pariški pravoslavni cerkvi, mazilil pa ga je verski poglavar vseh Rusov, ki žive izven Rusije patriarh Eulogij.

Car Vladimir je imenoval za svojega dvornega maršala admirala Kedrova, zadnjega admirala ruske baltskega brodnjave. Po maziljenju je ves častniški zbor, ki je bil na slovesnosti v cerkvi priredil velik banket v veliki pariški dvorani in

admiral Kedrov je v svojem govoru izrazil tole misel: »Vladimir (Ljening) nas je poginjal v izgnanstvo, naš car Vladimir Romanov pa nas bo popeljal nazaj v Rusijo!«

Kje je ukrajinski hetman Skoropadski

Admiral Kedrov je zdaj voditelj vseh starorusov v tujini in predvsem vojaških krogov. Vodi celotno rusko nacionalistično gibanje, kakor sta to delo pred njim opravljala Kutjevov in Miller. Oba generala je dal Stalin ugrabiti v sredini Pariza s pomočjo svojih vohunov in s sodelovanjem plačanih francoskih komunistov (tako delo vrše komunisti povsod po vseh deželah, tudi pri nas) in jih je odstranil tako, da je izginila sleherni sled za njima.

Admiral Kedrov pa je dobil takoj zelo velikega tekmeča. Med vojaškimi krogi ga je skušal izpodnesti bivši ukrajinski hetman Skoropadski, ki je imel mnogo besede zlasti med tistimi Rusi, ki so živeli kot izgnanci v Nemčiji. Skoropadski se je zato bolj gibal v Nemčiji, posebno tudi zato, ker se je nekoč toliko pisalo o tem, da bo nemška politika posegla tudi po Ukrajini. Do avgusta 1939 je bil Skoropadski še v Berlinu, nato pa je popolnoma izginil in nikdo ga pozneje ni več videl.

Ali je bil »ujet«, ali je bil »poslan« v Ukrajino — ne kot njen osvoboditelj, ampak samo kot potomec zadnjih ponosnih ukrajinskih hetmanov — ali pa, kar je najbolj verjetno, v čisto novem političnem propagandnem središču tke svoj z zlatom in srebrom vezeni plašč za zarjo nove

Sovjetsko opravičilo Švedom

Bombe so metali »po nesrečnem naključju«

Moskva, 19. jan. t. Tass poroča, da je sovjetska vlada že dne 17. januarja izročila švedski in norveški vladi odgovor na njune proteste zaradi bombardiranja njunega ozemlja po sovjetskih letalih. Sovjetska vlada pravi, da so sovjetska letala čisto slučajno in po nesrečnem naključju zašla nad švedsko in norveško ozemlje, ker so zaradi slabega vremena piloti popolnoma izgubili možnost, da bi se znašli, kje se nahajajo. Sovjetska vlada se opravičuje pri švedski in norveški vladi zaradi teh neželjenih dogodkov. (Sovjetska letala so metala namreč bombe na olok Kalako, ki je švedska last, in na pokrajino Swanjok-Vagetem, ki je na Norveškem. Opomba uredn.)

Oslo, 19. januarja. AA. Havas. Za časa svečane večerje, ki je bila snoči prirejena na dvoru o priliki otvoritve zasedanja parlamenta, je nor-

veški kralj Haakon izjavil v svojem govoru med drugim:

S strahom gledamo v bodočnost, kajti vojna med Sovjetsko Rusijo in Finsko predstavlja novo nevarnost. Toda upamo, da se bosta ti dve državi v kratkem med seboj pomirili. K sreči je Norveška ostala doslej izven vojne. Toda težave so vendar zelo velike. Zato polagamo največje zaupanje v enotnost in tovarištvo našega naroda, ki predstavlja za nas žarek upanja.

Predsednik parlamenta Hembra je istotako naglasil solidarnost norveškega naroda. Povsod na Norveškem so misli in želje norveškega naroda usmerjene na Finsko. Vsi želijo sklenitev častnega miru. Naša volja, je dejal, Hembra, brani domovino se najboljše izraža v udanosti naroda napram kralju in prestolonasledniku.

Stanovska misel

Angleška katoliška revija »The Tablet« prinaša zanimiv članek F. Inghama o korporativni misli v Združenih državah Severne Amerike. Pisatelj pravi, da je politični ustroj USA tako stalen, da nihče ne misli na njegovo preureditev. Predsednik in senat imata tolike pravice, da ni potreben noben avtoritarnejši sistem, parlament pa spriči sistema samo dveh strank deluje brez večjih pretresov redno in dosti hitro. Pa tudi odnosi med osrednjo vlado in avtonomnimi državami severno-ameriške zveze tako zelo ustrezajo ljudskim potrebam in državni celoti, da tudi v tem oziru ni potrebna nobena reforma. Zato gledajo v Ameriki na korporativni red veliko bolj nepristransko kakor v Evropi, kjer hoje, da ne bi ta sistem pomenil diktature oziroma okrnjenja svobode posameznika, in posameznih združenj. Korporativni red je za ameriške mislece in praktične delavce zgolj globokosežnejša gospodarska reforma in ko je lanskega leta socialni teden katoliških ameriških dijakov sprejel resolucijo, naj bi se uvedla korporativna državna ustava z zbornico, izvoljeno od stanovskih družb, jo je znani katoliški ameriški kulturni delavec Edward la Pierre v reviji »America« odločno odklonil. Pravi, da je korporativna ideja v smislu papeških okrožnic v prvi vrsti gospodarsko-socialna reforma, ki je na sebi neodvisna od politične skladnje države. Je za dostojanstvo človeške osebe in za prosti razvoj in rast avtonomnih stanovskih skupin z izključitvijo razrednega boja in izkoriščanja slabejših. »Delovanje posameznih avtonomnih korporacij« — izvaja la Pierre — »mora biti usmerjeno v to, da se uresniči gospodarski in socialni zakonik, v čigar območju more dotična gospodarska panoga določiti obseg proizvodnje, višino plač in družinskih dohodkov, mero samoobdavčenja ter mezde, seveda z vednim oziranjem in v sporazumu s korporacijami, vpoštevajoč obči blagor. Vodstvo korporacij, v katerih morajo biti podjetniki, delavci in nameščenci pravično zastopani mora imeti potrebna polnomočja, da lahko zakonito zagotovi spoštovanje in izvajanje svojih določil in ukrepov.«

Razmišljanja o gospodarskih in socialnih vprašanjih, kakor jih beremo tukaj, more danes človek zaslediti vsepovsodi po svetu, kar pomeni, kako dobro človeštvo čuti in sluti, da nam bodo usodni dogodki naših dni prinesli tudi v gospodarskem pogledu nov svet.

„Potresna nesreča ni zmanjšala vojaške udarnosti Turčije“

pravi turški ministrski predsednik Sejdám

Ankara, 19. jan. t. Havas: V turškem parlamentu je imel ministrski predsednik Refik Sejdám velik govor, v katerem se je ugodno zahvalil za vso pomoč, ki jo je Turčija dobila od vseh strani sveta v svoji nesreči, ko je bila severna Anatolija porušena od strahovitega potresa.

»Nesreča je Turčijo hudo zadela,« je dejal, »toda v ničemer ni zmanjšala volje turškega naroda, da živi svoje svobodno življenje, kakor tudi ne udarne sile turške armade, da brani življenjski prostor Turčije.«

Nato je Sejdám govoril o gospodarskih pogajanjih z Anglijo in Francijo, ki so se uspešno zaključila z visokim posojilom v prid turškega gospodarstva in oborožitve. Omenil je tudi zelo

uspešne razgovore Menemendžogla v Sofiji, ki so utrdili prijateljstvo z Bolgarijo in odstranili napetost, ki je vladala na bolgarsko-turški meji.

Na koncu je podčrtal soglasnost vseh balkanskih držav glede organizacije in obrambe miru na Balkanu. »Ta mir mora biti sad naporov balkanskih držav samih,« je dejal, »in ni dobro, če si katera izvenbalkanska vesela prisvaja zaslug, da je Balkan ostal miren. Balkanske države same morajo združiti svoje napore, da si ohranijo mir na svojem prostoru.«

Sejdám je zaključil svoj govor z zahvalo parlamentu, ki je vladil dal obsežna polnomočja, s katerimi bo sedaj lahko vsestransko organizirala obrambo domovine.

Finci silijo Sovjete k odločilni bitki pri Salli

Helsinki, 19. januarja. AA. (Havas.) V pokrajini Salli so se sovjetske čete umaknile za 45 km. Umaknile so se najprej proti Kmejerivju, kjer je bila druga bitka, ki je izpadla ugodno za Fince. Sovjetske čete so se nato začele umikati dalje proti Jubiervijem in Merikajervijem. Toda Finci še niso zadovoljni s temi uspehi in silijo sovjetske čete k odločilni bitki na tem odseku, ki mora biti v najkrajšem času. Toda preden bodo finske čete prešle v napad, bodo počakale, da patrola v ozadiju sovjetskih črt preseka vse zveze. Ne vemo še, koliko sovjetskih divizij se nahaja na tem odseku. V zadnji bitki sta nastopili najmanj 2 diviziji, od katerih se je ena umaknila proti Kemijerviju in nato proti sovjetski meji.

Navzlic velikemu mrazu so začele sovjetske čete ofenzivno severno od Ladogaškega jezera. Toda v toku operacij so se tako izčrpale, da so imele velike izgube.

V pokrajini Ajtonki in Kuami so se vršile operacije v mrazu 45 stopinj pod ničlo.

Na Karelijski ožini topništvo še dalje strelja. Ker to streljanje ne more povzročiti omembe vredne škode, smatrajo, da streljajo Sovjeti samo zato, da bi ohrabirali svoje čete. V gozdovih so našli številne sovjetske vojaške, ki jih je mraz popolnoma izčrpal.

Sovjetsko letalstvo stalno bombardira baterije v Björku, toda brez uspeha. Včeraj je bilo v akciji 50 sovjetskih letal, ki niso povzročile nobene škode. Eno letalo je bilo sestreljeno. Po podatkih finskega vrhovnega poveljstva so Sovjeti izgubili od začetka sovražnosti 208 letal.

Smatrajo, da Sovjetom primanjkuje v zadnjem času bencina, kajti za polete sovjetskih letalnikov je potrebno okoli milijon litrov bencina na dan, ker je privoz te količine bencina precej težaven, pričakujejo, da bo delovanje sovjetskega letalstva v kratkem popustilo.

Helsinki, 19. januarja. AA. (Havas.) Borbe v pokrajini Salla so zelo hude, ker so se sovjetske čete umaknile za utrdb, ki so jih zgradili na zasedenem ozemlju. Po izvršenem umiku razpolagajo sovjetske čete z boljšimi prometnimi zvezami, tako da upajo, da se bodo finskemu napadu lahko uprle. Sovjetske čete poskušajo sedaj obkrožiti fronto v polkrogu. Pri tem pa jih ovirajo finske patrola v gozdovih, ki sproti uničujejo zveze. Vse kaže na to, da bo v pokrajini Salla sedaj odločilna bitka.

Boji nad jezerom Ladoga

Helsinki, 19. januarja. t. (Havas.) Finske čete so pri Pitkaranta nad Ladogskim jezerom odsekale večjo skupino sovjetskih bataljonov od zadnjega. Finsko poletstvo, ki varčuje s svojimi vo-

jaki, je izdalo povelje, da naj se odrezane sovjetske skupine ne napadejo, ampak da je treba samo počakati dan ali dva, da bosta mraz in lakota sovjetske čete prisilila, da se brej bojev vdajo.

Helsinki, 19. januarja t. (Reuter.) Uradno poročilo finskega poveljstva pravi, da je borba v Karelijski ožini trajala ves dan. Sovjeti se zakopavajo. Severno od jezera Ladoga so Finci zavzeli nekaj važnih postojank in uničili 5 sovjetskih tankov. Boji so posebno hudi pri Merikajervju.

Sovjetsko letalstvo je bilo ves dan delavno in je napadlo nekaj obalnih mest. Nad Karelijsko ožino so našli danes 250 sovjetskih letal, nad vso Finsko pa 450. Mnogi so metali bombe.

Na Finskem — 58 stopinj mraza

Helsinki, 19. januarja. AA. (DNB.) V Helsinkiju ni bil dan večer noben znak za alarm. Zavaljal je naravnost strašen mraz. Termometer v predmestju Nikaja je padel na 58 stopinj pod ničlo. To je najhuji mraz od leta 1878 sem.

Rdeča poročila

Moskva, 19. januarja. AA. (Havas.) Sporočilo vrhovnega sovjetskega poveljstva se glasi:

V toku 18. januarja je obstojala aktivnost naših čet v glavnem v delovanju patrol. Na gotovih delih bojišča topniški ogenj. Na severu so letala vršila izvidniške polete.

Amerika bi rada Finski pomagala, toda se ne more odločiti — kako

Washington, 19. januarja. t. United Press javlja, da si ameriška vlada še vedno ni na jasnem, na kakšen način naj stvarno pomaga Finski v borbi proti Sovjetiji. V kongresu sagem, ki naj sedaj odloča, za koliko se naj zvišajo ameriška posojila Finski, vlada popolna enodušnost med vsemi senatorji glede načela samega, da je Finska vredna pomoči kot demokratična država, ki se bori proti barbarski sovjetski diktaturi in imperializmu. Toda neso-glasja so se pojavila glede načina, kako naj se ta pomoč nudi. Nekateri člani kongresa se namreč bojijo, da se bi Amerika ne zapletla v evropsko vojno, kajti podpiranje ene države bi bil že začetek in se bi takoj pojavile še druge države, ki bi jim potem bilo težko odreči pomoč v denarju ali drugače. Za to se kongres ne more odločiti, kaj naj stori. Fincem bi rad pomagal, toda ne ve kako. Morda bi se dala pomoč Fincem spraviti v tek pod načelom borbe proti komunizmu in Sovjetiji, ki je leglo svetovnega komunizma. Roosevelt, ki je kongresu predložil predlog, naj sklene o pomoči Finski, je očitno prepustil poslanski zbornici sami, naj se odloči za pot, ki bo najboljša za Fince, a tudi najboljša za Ameriko in njeno politiko do Evrope.

Stalin ima še mnogo drugih skrbi

Rim, 19. januarja. b. Vojni dopisnik »Stampec« Zingarelli poroča svojem listu, da bo Finska lahko zdržala vsaj do konca marca, če ne pride medtem izdatna pomoč, ki bo odpor še podaljšala. Slabost sovjetske armade je odkrita.

Sovjetski diktator Stalin ima še mnogo drugih skrbi in je njegova prva želja, da se vojna na Finskem čim prej konča. Sovjetska Rusija mora skrbno paziti na Japonsko ter se truditi, da zadovolji njene želje, ki niso ravno majhne. Poleg tega mora Sovjetska Rusija vzdrževati velike armadne zbroje v ozemlju proti Indiji, paziti pa mora prav tako, da ne poslabša odnosov s Turčijo. Prav tako z nezaupanjem gleda na vojne priprave Iraka, Rumunije in Madžarske, ki pozorno zasledujejo vsako gesto Sovjetske Rusije. Končno mora Sovjetska Rusija vzdrževati znatne posadke na ozemlju bivše Poljske in pa v baltskih državah.

slave ukrajinskih kozakov. Svetovna politika še zmeraj računa na ta njegove plašč.

Tam daleč na drugi polovici zemeljske oble pa živi mož, ki skrbno čisti pri sebi samo veliko umazano in na pol strgano rdečo cunjo, simbol skupnih bojev z Ljeningom za zmago oktobrske revolucije. Ta mož tudi strastno sovraži sedanje oblastnike v Kremliju, toda smeji se caristom in njihovim komedijam in ne jemlje prav nič resno meščanskih republikancev, ki mislijo, da bodo popeljali nazaj v Moskvo Kerenskoga, Miljukova in njegove kadete.

Kadar nanese pogovor na vse struje opozicije, ki se sedaj enako strupeno bore proti Stalinu, tedaj močno udarja ob svojo pisalno mizo in se histerično dere: »Moja pisalna miza je danes energijsko središče vse svetovne politike!« Nato pa nadaljuje s svojimi razlagami, da bo samo on vrnil Stalina, upostavljal ortodoksni leninizem v Sovjetiji in zrevolucioniral ves svet. Prav rad ponavlja, da je novi red v Sovjetiji star že nad 20 let in ga zato ne bo mogoče nadomestiti s carizmom ali pa zmeščansko republiko.

Vse te skupine od carja Vladimirja pa do Trockega enako silno sovražijo Stalina in njegove pomagače v Kremliju. Toda car Vladimir komaj malo manj sovraži Trockega kot pa Stalina. Vse sedanja ruska opozicija v tujini je močna in pisana, toda edina si je samo v tem, da je treba vrči sedanje gospodarje v Kremliju, niso pa prav nič edini v tem, kako bi uredili Rusijo potem, ko bo sedanje strahovlade tamkaj konec.

PFAFF
ŠIVALNI STROJI

TAVCARJEVA 7. TELEFON 2687

Senator Borah - umrl

Iz Združenih držav je v noči prispela vest, da je po kratki bolezni umrl senator Borah, ki je bil gotovo ena najvidnejših političnih osebnosti v Združenih državah v zadnjih 20 letih. Kadar so Združene države morale v zunanji politiki zavzeti jasnejše in odločnejše stališče, tedaj je bil gotovo senator Borah tisti, ki je stopal najbolj v ospredje in ves kulturni svet je moral prisluhniti njegovim razmisli v govoru. Za stališče, za katerega se je zavzel, se je boril do konca in nikdar klonil niti za las. Bil je tisti, ki je v ameriški politiki veljal za najdoslednejšega politika v vsem proti vsakomer. Če je bil njegov ugled izredno velik, tedaj pa njegova popularnost ni bila tako obsežna; niti enkrat ni prišla njegova osebnost v ospredje, kadar so bile na dnevnem redu volitve novega predsednika Združenih držav.

Pokojni senator Borah se je rodil 29. junija 1865 na farmi Fairfield v državi Illinois. Po očetu je bil iz stare nemške turinške družine istega imena, v katero se je po reformaciji priženil tudi nemški reformator Martin Luther. Njegova mati je bila irskega rodu. Vse svoje življenje se je Borah tudi zavedal tega dvojne vira svojega rodu in je ves čas svojega javnega življenja rad podpiral Irce in Nemce, ki žive v Združenih državah.

Za senatorja je bil prvič izvoljen v letu 1907, in sicer v pokrajini Idaho in je ostal na tem senatorskem sedcu do svoje smrti. Njegov vpliv na ameriško zunanjo politiko je bil tako velik, da je bil od leta 1925 naprej v vseh zbornicah in pri vseh večinah stalno izvoljen za predsednika zunanjepolitičnega odbora v senatu. Bil je tisti, ki je s svojimi govori in prepričevanji prepričal, da Združene države niso podpisale versajške mirovne pogodbe in da niso vstopile v Zvezo narodov. Priporočal je tudi vpostavitve diplomatskih stikov med Sovjetsko Rusijo in USA in je leta 1926 pre-potoval Sovjetijo.

V dobi, ko so Evropo vodili Briand, Stresemann in Chamberlain, je bil velik zagovornik pomirjenja z demokratično Nemčijo. Bil je tisti, ki je z raznimi reparacijskimi načrti Nemčiji pomagal, da se je otresla plačevanja reparacij. Nato je es nadaljeval z borbo proti versajski mirovni pogodbi, njegova veljava pa je začela bledeti, ko je v Nemčiji zavladal nov režim. Tedaj se je spet postavil v okvir tradicionalne ameriške politike in zagovarjal načela njene demokracije, miroljubnosti in doslednosti v političnih načelih. Bil je velik govornik in utihnila je beseda, za katero se je ves svet zmeraj zelo zanimal.

Tudi te težave je prinesla draginja:

Kako je organiziran pregled in izvajano nadzorstvo nad živili

Ljubljana, januarja.

Borba za vsakdanji kruh bo te dni postajala vedno bolj dramatična in tudi zelo prepletena. Nastopati bodo začeli povsod razni prebrisanci, ki bodo skušali prodajati razne manj vredne življenjske potrebščine za polno ceno, ali pa jih bodo predstavljali celo kot popolnoma enakovredne s proizvodi redne domače pridelave. Največ takih ponarejenih predmetov se bo začelo opažati v tisti vrsti dnevnih potrebščin, ki imajo vsaj nekaj opravka s kemičnim načinom obdelave ali pridelave; tam bo zločinški poseg ponarejevalcev najlažji in najbolj drzen. Ponemudno po trgovinah se že opaža, da primanjkuje navadnega pralnega ali boljšega umivalnega mila; trgovci hite ponujati neke zelo barvne nadomestke, ki da so »prav tako dobri« kot poprejšnji milni proizvodi. Sicer so nekoliko dražji, toda še veseli moramo biti, da jih tovarnariji v svoji širokogrudnosti pošiljajo na trg v časih, ko ni več surovin itd. ... Še lažje pa se bo to godilo v raznih trgovinah s čistilnimi potrebščinami, ko se kar vidno opaža, da ni več dovolj bencina. Zato stranka rada plača za liter bencina takemu trgovcu tudi 10 din; ko pa se je ta trgovec nedavno zagovarjal pred sodiščem prve stopnje, se je spretno izmazel na ta način, da je sodnika pregovoril, da mora prodajati liter bencina kar za dva dinarja čez ceno, ker mu sedaj v zimi bencin »silno hitro izhlapeva«.

Vojne pospešujejo kemično ponarejanje živil

Z razvojem kemične vede pa se je vzporedno razvilo tudi ponarejanje živil. Kemija je pripomogla spoznavati kemična in fizikalna svojstva živil; to so izkoristili brezvestni spekulanti, kajti dobra in zdrava živila so imela zmeraj višjo ceno na trgu kot pa posamezne surovine in se je zato s ponarejanjem živil zmeraj dosegal velik dobiček. Tam pa, kjer se je moralo prebivalstvo zaradi izrednih prilik res prehranjevati s kemično prirejenimi živili, to je s surogati, so se hitro začela širiti in pojavljati razna obolenja in oblastva so morala uvajati razne kontrole urade nad živili. Države, ki jim v vojnah primanjkuje živil in zdravih hranil, naprošajo živilske kemike svetovnega slovesa, da naj ti na znanstveni podlagi v okviru neškodljivosti za prebivalstvo izdelajo razne kemične surogate.

Tudi v naši državi smo si skušali organizirati kontrolo nad živilskimi potrebščinami čim bolj enotno in smotno. To je bilo v začetku zelo težko, ker je vsako področje imelo svoj pravilnik za izvajanje kontrole. Za Slovenijo in Dalmacijo je veljal pravilnik bivše avstrijske polovice avstro-ogrške monarhije. Hrvaške pokrajine so imele pravilnik, ki je bil enak onemu na Madžarskem. V Srbiji so kontrolo nad živili imeli vojski farmaceutski organi, samo v Belgradu je bila samostojna živilska kontrolna ustanova.

V takih okoliščinah je bilo v naši državi nemogoče vrtiti sistematično kontrolo nad živili. Zato je bil nujen enoten zakon, ki naj bi dal podlago vsemu delu.

Sedaj imamo enoten zakon za vso državo

Ministrstvo za socialno politiko je zato v februarju leta 1930 izdalo zakon o nadzorstvu nad

živili. Zakon je bil razglašen v Službenih novinah kraljevine Jugoslavije dne 15. februarja 1930 št. 36-XIII in v Uradnem listu kralj. banske uprave dravske banovine z dne 26. februarja 1930 pod številko 134-34 in s popravki z dne 12. marca 1930 št. 177-29.

S tem zakonom je bilo določeno, da vrše nadzorstvo nad živili oblasti 1. stopnje s strokovnim sodelovanjem higienskih zavodov, ki imajo zaradi tega pri sebi kemijske oddelke za preiskavo živil. Službene metode za preiskavo živil so po tem pravilniku tiste, ki so sestavljene v »švicarski živilski knjigi«. Te metode so svetovno priznane kot najboljše in so jih tudi izdelali strokovnjaki svetovnega slovesa. Te metode bodo poslej pri nas tako dolgo v veljavi, dokler ministrstvo ne predpiše drugih, ki bodo sestavljene od jugoslovanskih kemikov in ki bodo prilagojene našim razmeram.

Prav veliko važnost pa polaga ta naš zakon tudi na higieno živil. V tem pogledu je naš zakon so-

doben, ker polaga veliko važnost tudi na higieno shranjevanja živil, kakor tudi higienski način pripravljanja in predelave živil.

Čakajo pa nas še velike preizkušnje v tem oziru

Vsi strokovnjaki radi poudarjajo, da se je ta zakon do sedaj dobro obnesel in da je že v mnogih primerih preprečil ponarejanje živil. Ker je enoten za vso državo, je kontrola živil v naši državi sedaj zelo olajšana in se nam za bodočnost ne bi bilo treba bati kakih presenečenj.

Toda že pri prvem navalu preizkušenj, ki jih preživljamo sedaj v prvih štirih mesecih, odkar se dve tretjini sveta nahajata v vojni, smo lahko opazili, da bodo v raznih okoliščinah razni proizvajalci skušali storiti vse, da krvavo izčrpajo vse možnosti zaslužka in nepoučenosti. V nekaterih dnevnih potrebščinah se že pojavljajo surogati, ponekod se že prodajajo sumljivi predmeti, ki imajo sicer belo barvo, sedaj pa so nekam zelenosivi. Trgovci in tovarnariji se izgovarjajo na pomanjkanje surovin. Ali bi ne bil mogoč poskus, ki bi ga hitro izvedli organi prve stopnje, in ugotovili, ali so v raznih predmetih uvožene surovine, ki jih je bilo treba sedaj nadomestiti s sumljivimi zelenosivimi kemičnimi dodatki.

Čez nekaj časa bo izšla Uredba o kontroli cen. Prav umesno in potrebno bi tudi bilo, da bi k temu izšel še kakšen navedeni pravilnik o kontroli proizvodov, ki jih sedaj ljudje v raznih oblikah in pod raznimi imeni prodajajo.

Tristo vojakov med Maginotovo in Siegfriedovo črto: Luksemburška ima mnogo železa, pa malo orožja

Svetovno časopisje iznova objavlja vesti, da se bo zahodna fronta kmalu razširila na ozemlje doslej še nevtralnih držav; pri tem pa omenjajo v velikih političnih razgovorih skoraj pozabljeno državo — Luksemburško.

Od smodnika sajast paradiž.

Od mogočnih kvadrov viadukta, ki je znak mesta in države Luksemburg, ki v drznih lokih spaja gričevje prestolnice, se odbija zamolklo hrumenje, ki ga veter prinaša in odnaša: to je hrumenje topov, ki se razlega z jugovzhoda, z nemško-francoske meje. Kot poslušalci in očividci

se nehoti udeležuje 300.000 prebivalcev male vojvodine velikih borb, ki se razvijajo tik pred pragom njihove države.

Med Francijo, Nemčijo in Belgijo se razprostira mala država, ki so njeni prebivalci pač najšrečnejši ljudje v Evropi. Prihranjene so jim bile politične krize; zaradi bogatih zakladov železne rude si morejo privoščiti dobro življenje; na mednarodni konferenci l. 1897, jim je bila zagotovljena večna nevtralnost in jim ni treba trošiti denarja za orožje: Luksemburška ima samo — dva topova. Toda pred štirimi meseci sta dim smodnika in bojni hrup zastrla to državo z oblakom težkih skrbi. Ob 100 kilometrov dolgi vzhodni meji dežele so utrdbi Siegfriedove črte in na jugu ni daleč Maginotova črta. In slednjič je še tudi sosed — Belgija — ki se Luksemburška glede na carino, gospodarstvo in politiko naslanja nanjo, se pa sama boji za svojo nevtralnost.

In vendar se zgodi še kaj novega pod soncem...

In tako je teh 300.000 prebivalcev paradiža polno skrbi. V lepem, a preprostem, vili podobnem gradu, se vsak dan posvetuje »glava države«: velika vojvodinja Šarlota s svojimi zaupniki in sodniki, ki so: princ-soprog Feliks Bourbon-Parmski, brat bivše cesarice Zite; ministrski predsednik in že 14 let državni minister Jožef Bech, vodja katoliške ljudske stranke; in slednjič stotnik Stein, poveljnik majhne, komaj 300 vojakov šteječe oborožene sile velike vojvodine...

Res je, vse vojvoče se države so Luksemburški iznova izjavile, da bodo strogo varovale njeno nevtralnost. Ali je pa to zadostno varstvo? Vsakdo se v Luksemburgu še spominja zasedbe pruskih ulancev leta 1914. Nikogar ni volja, da bi se kaj takega ponovilo še enkrat. A kaj bi? Ali je kje kako sredstvo, ki bi moglo preprečiti, da se kolo zgodovine ne bi več sukalo?

Princ-soprog, po čigar žilah se pretaka romunska kri, je se zmeraj tak vročkrvnež, kakršen je bil v mladosti. V vojvodini je splošno čislán in mimo tega je lani dosegel tudi še velik osebni uspeh: ob priliki otvoritve luksemburškega paviljona na newyorški svetovni razstavi v Ameriki, ga je v Washingtonu jako prijazno sprejel predsednik Roosevelt. Zastopnik največje demokracije sveta je dolgo govoril z zastopnikom ene najmanjših demokracij sveta, obljubil mu je svojo naklonjenost in — in če bi bilo treba — tudi pomoč. A kako naj bi se dejansko izvršila taka pomoč,

recimo za primer, ki dela zdaj sive lase veliki vojvodinji in njenim svetovalcem? Zatorej se hoče princ-soprog prijeti zdaj drugačnih pripomočkov. Predlagal je, naj se ustanovi »levée en masse«, ljudska armada, ki bo iz lahka dosegla število 8000 mož in ki bi imela to nalogo, da bi pod poveljstvom v majorja povišanega stotnika Steina varovala mejo, v skrajni sili vsaj dotle, dokler ne bi z mejá ene od prijateljskih velesil vkorakale druge čete.

Stotnik Stein pa se pomišlja. Dvajset deželnih cest spaja Luksemburško z Nemčijo, pet širokih cest in ena železniška proga pa s Francijo. Celotno 8000 možni bi bila straža meje za armado, ki nima topov, nobenih tankov, nobenih pasti za tanke, nobenega orožja zoper tanke in premalo strojnič, jako dvomljiva in tvegana zadeva. In ali ne bi onstran meja zvišanja »armade« takoj dejali, da je Luksemburška prostovoljno opustila svojo nevtralnost?

Princ Feliks vztraja. Vsakdo ve, da je tri milijone ton surovega železa, ki ga vsako leto pridobijo iz luksemburških tal, mogočna privlačna sila za neko državo, ki je navezana na uvoz železa. Ali naj se torej Luksemburška že kar vnaprejši odreče slehernemu varstvu in naj kar prekrižanih rok čaka, medtem ko se grom topov razlega prav do prestolnice države?

Vladarska rodbina potuje.

Po dolgi posvetovanjih so za zdaj odklonili predlog princa. Princ je Francoz. Otroci luksemburške vladarske družine so v Angliji, kjer hodijo v katoliške šole. Ze to je dejstvo za povod nekih političnih naklonjenosti, kar je previdno pripomnil minister Bech. In nemara bi se dala ta naklonjenost še kako poudariti, če bi princ-soprog odstopoval k svojim sinovom? Na drugi strani ne bi mogel tega nihče zameriti. Na splošno pa tudi ne more nikogar vznemirjati, če namestijo od cestah in pri mostovih, ki so v zvezi s sosedom nekaj strojnič, kar seveda ne pomeni dosti, vendar pokaže prebivalstvu, da bi država v sili znala spregovoriti resno besedo...

Minister Bech, ki je zmeraj previden, zmeraj preudaren, ki se nikdar — ne doma, ne v inozemstvu — ne zalepi, je ta predlog izvedel. Toda učinek tega dejanja je manjši, kot so pričakovali. Vseh teh 300.000 prebivalcev male države, ki je bila včeraj še raj, je v skrbeh in nemiru. Dim smodnika, ki jim ga zaganja veter jim zastira njihovo prejšnje zadovoljstvo s težkim črnim pregrinjalom. In bodočnost Luksemburške ki je na takšnem izpostavljenem kraju, je negotova in moreča.

„All-right“ KNJIGOVODSTVO

eno-tavno — hitro — sigurno

Oton Stiglic, Ljubljana, Aleksandrova 4/II tel.3-64

Kralj Gustav bere prestolni govor: Po davni navadi je švedski parlament otvoril kralj Gustav čim najbolj slovesno. V svojem prestolnem govoru je švedski kralj ponovno poudarjal nevtralnost Švedske. Na sliki stoje v prvi vrsti na levi: princ Viljem in princ Bertil; na desni: princ Karol Johan in princ Karol. Spredaj na levi: Per Albin Hansson, ministrski predsednik, in Kristjan Guenther, novi zunanji minister (desno).

Dr. Fr. T:

Ameriško pismo

Proje! eem ga pred par dnevi. Poelal mi ga je naš ugledni rojak, g. dr. Janez Solar, brat našega elavista, profesorja Jakoba Solarja. G. doktor je profesor na dolutskem pedagogiju in nadzornik katoliških šol obširne dolutske škofije, hkrati pa oskrbuje tudi ondotno slovensko župnijo sv. Elizabete. Ker je že od 15. leta v Ameriki, je njegova sodba tehtna in verodostojna. Takole mi poroča:

»Vojska torej zopet razdvaja Evropo in pooredno tudi ves ostali svet. Pri nas se v zadnjem mesecu največ piše in bere o vojski med Rusko in Finsko. Prav v Duluahu in v njegovi okolici je namreč izmed vseh narodnosti še največ Fincev — Finlandarjev, kakor jim mi navadno pravimo. Tragična usoda, ki je v zadnjem času zadela njih rodno zemljo, bo menda tudi ameriške Fince streljala. Doselej so namreč bili tukajšnji Finci in Judje največji zagovorniki komunizma. Ne vem še, kaj bodo sedaj rekli? Sicer pa to ni težko uganiti. Lagali bodo in varali druge; kakor so lagali in varali doselej. Naši ameriški komunisti, najbrž tudi vaši niso boljši, so kakor stari Krečani, o katerih je celo sv. Pavel pisal, da so aei pseustai. — sami lažniki in hinavci, lažejo venomer in nič jim ni verjeti. Zato bodo skoraj gotovo še naprej trobili v moskovski rog.

Vendar pa so po zadnjih dogodkih v Evropi, v mielihu imam pogodbu med Rusko in Nemčijo ter zavratni napad na Finsko, naši komunisti veliko na svojem ugledu izgubili. Prej so vedno poudarjali, da je med fašizmom in komunizmom, med komunizmom in razizmom nepremostljivo nasprotje, zdaj pa naenkrat tako pobratimstvo. Uboga logika! Zato zdaj ne vedo, kam naj bi se obrnili. Earl Browder, ki nosi zvonec med tukajšnjimi komunisti, je nedavno hotel javno govoriti in sicer v Princetonu na univerzi Havard, pa so ga odslovili, samo univerza Yale se ga je usmilila in mu odkazala častni prostor. Toda kaj se je zgodilo? Ko je svoj govor končal, se mu je vse krohotalo in ga izžvižgavalo. Ko se je pa hotel odpeljati, so mu univerzitetni študenti avto prevrnili. Tako, vidiš, vstaja reakcija zoper hudobije in laži, ki jih povzroča in trosi na lokalni komunizem. Sicer pa večina naših pravih komunistov ni nič vredna, to je le zalega epidenih radikalov in kriminalcev.

Tudi pri vas imate, kakor pišejo tukajšnji listi, dosti skrbi in bojazni, da vas Ruska ne dobi v svoje grabežljive kremplje. Vaši »liberalci«, in tako zvani naprednjaki bi se najbrž brez vsakega obotavljanja predali boljševikom. Ko bo ruski medved požrl baltičske države, bo v svojem nasanitnem gladu plačil še na Balkan, diši mu zlasti Romunija in romunski petrolej.

O Italiji poročajo, da se polagoma odtujiuje Nemčiji. Ako bi se z Italijo združili balkanski narodi, bi postali močni in nepremagljivi. Amerikanci ne morejo razumeti, zakaj se Evropejci ne sporazumeje in ne ustanovijo po vzorcu Združenih držav Združene Evrope, kjer bi kakor pri nas, vladala svoboda, ki je res tega imena vredna. Če bi se to zgodilo, bi sama od sebe odpadla nešteta nasprotja, ki navadno povzročajo medsebojna nesporazumjenja, vsakojake prepire in končno vojske.

Vsako zlo ima dvojno stran, slabo in dobro. Tudi vojska je tako zlo. Vi jo najbrž tudi že okusate od slabe strani, četudi ete nevtralní, pri nas

jo občutimo, vsaj doselej, od dobre strani. Naše železne tovarne so zopet odprte in tisoči brezposelnih delavcev se vračajo vanje, posebno tukaj na Steel Plantu Tovarna za beton bo odprta do 1. januarja 1941, navadno pa so jo zaprli že v oktobru. Malo na boljšem smo kot pri vas, četudi je ta denar krvav. Največ dobička seveda bodo imeli bogataši in dobavitelji vojnega materiala. Investicijske delnice neverjetno hitro rastejo. Jaz bi že bil dobil trikratno investicijo, če bi bil kupil Curtis Wright Aeroplane stocks. Pa sem rok zamudil. Simpatije tukajšnjega občinstva so na strani Anglije in Francije, četudi pa se pri nas, zakaj te dve večesili tudi dejansko ne nastopita zoper Rusko, ki je s svojimi roparskim pohodom na Poljsko in Finsko zagrabil se tisto malo ugleda, ki ga je doselej imela.

Pa še nekaj te bo zanimalo. Ravno včeraj sem prejel iz Washingtona brošuro, ki nosi naslov: Education in Yugoslavia (S. X. Turosienski) U. S. Dept. of Interior, office of Education, Bulletin, No. 6. Ko

jo bom predelal, ti bom kaj več poročal. Toda mi-mogrede sem videl, da se tudi vaše najnoveše gimnazijske čitanke pohvalno omenjajo. Povej to »Citankarjem«.

Danes je Miklavžev dan. Kako smo se svoje dni veselili tega dneva! Tukaj pa ne poznajo tistega otroškega lpega veselja, tukaj imamo protestantskega Santa Claus-a, ki prihaja o božiču a svojim rdečim »pruhštahom«, kosmato kučmo in dolgo sivo brado, na hrbtu ima vrečo, polno sladkarij, vozi se pa e evernimi jeleni. Naša Miklavževa legenda je lepša in pomenljivejša.

Da bo pa moje poročilo popolno, ne smem pozabiti tudi vremena. Jesen je bila izredno lepa in mila. Snega še zdaj nimamo. Hvala Bogu, zima bo kratka in pri kurjavi bomo tudi marsikateri dolar prihranili. Dolga in huda zima je namreč največji zajedavec naših ljudi.

Pričrčno Te pozdravlja

Tvoj prijatelj

John Solar.

General Ironside (na desni) in general Gort (na levi) pri proučevanju zemljevida. — Na desni: Francoski in angleski vojski v strelskih jarkih so jako dobre volje.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 20. januarja: Fabijan in Sebastijan, mučenca.
Nedelja, 21. januarja: Prva predpostna nedelja. Neža (Janja), deoica, mučenica.

Novi grobovi

† V Ljubljani je po daljši mučni bolezni včeraj ob pol ene popoldne mirno v Gospodu zaspal **Pavel Novak**, gostilničar in posestnik. Rajni je bil splošno zelo priljubljen zaradi svojega lepega značaja in usmiljenega srca. Bil je tudi dolga leta zvest naročnik našega lista. Pogreb blagega pokojnika bo v nedeljo ob štirih popoldne izpred hiše žalosti, Cesta 29. Oktobra 19, na pokopališču k Sv. Križu, kjer bodo njegove zemске ostanke izročili materi zemlji.

† V Mostah v Ljubljani je včeraj zjutraj mirno v Gospodu zaspala gospa **Julija Krušič**, mesarica in posestnica. Pogreb splošno priljubljen rajnice bo v nedeljo ob pol štirih popoldne izpred hiše žalosti, Bezenškova ulica 10 — Moste, na pokopališču k Sv. Križu, kjer bodo njene zemске ostanke položili v družinsko grobnico.

† V Ljubljani je v 62. letu starosti mirno v Gospodu zaspal g. **Franc Zornada**, višji stražnik v pokroju. Pogreb bo v nedeljo 21. januarja ob 2 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališču na Viču.

† V Ljubljani je umrla v starosti 64 let gospa **Marija Ljubič**, vdova po magistratu olicantu. Zapušta dva sinova, ki sta oba v učiteljski službi. Pogreb bo danes ob 4 popoldne izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jozefa na Vidovdanki cesti 9 na pokopališču k Sv. Križu.

† V Semiču je včeraj umrl krojaški mojster g. **Ivan Erklavec**, oče tamkajšnjega župnika gosp. Rajnerja Erklavca. Pokopali ga bodo v nedeljo 21. januarja ob pol 3 popoldne na župnem pokopališču v Semiču.

† V Pamehah pri Slovenjem Gradu je umrla posestnica ga. **Ivana Radšel** roj. Vavkan, mati mariborskega zdravnika dr. Radšla. Pogreb blage pokojnice bo v nedeljo dopoldne na farno pokopališču v Pamehah. Naj v miru počiva!

† V Hruševu je umrla gospa **Neža Vintar** roj. Dular. Pogreb bo v nedeljo 21. januarja ob 3 popoldne na pokopališču v Dol. Stražu.

† Pri Sv. Juriju ob Taboru je v 43. letu starosti umrl g. **Vektor Brišnik**, trgovec in posestnik. Pokopali ga bodo v nedeljo 21. januarja ob 10.30 na farnem pokopališču pri Sv. Juriju ob Taboru. Naj jim sveti večna luč! — Zaljubljen naše iskreno sožalje!

Osebnostne novice

— **Poroka.** V francoski cerkvi bl. Dev. Marije v Belgradu se je poročil g. **Ivan Gubenski**, orožnik podnarednik iz ugledne kršćanske družine Gubenskeve iz Lesinega pri Pilštanju, z gđ. Terzijo Zlender. Poročili su je ženinov stric g. Ivan Kotnik, višji vojaški duhovnik pri poveljstvu Belgrada. Novoporočencema naše iskreno čestitke.

— **Čemu to?** V Clevelandu so imeli dne 3. decembra 1939 proslavo praznika našega zedinjenja. Namesto da bi bil to dan, ki bi združil vsaj narodno vse jugoslovanske izseljence v skupni proslavi, da bi tako pred ameriško javnostjo manifestirali za našo državno skupnost, pa so tisoči naših izseljencev ostali doma globoko užaljeni. Kakor marsikje po svetu, kjer so v kakšni državi samo srbski vladni zastopniki, tako je bilo tudi tukaj.

Kaj pravite?

Dne 10. decembra preteklega leta smo objavili dopis, ki nam ga je poslala uboga žena, katere mož je pijanec. V dopisu revica izprašuje, ali ni nikogar, ki bi se usmilil ubogih družin pijancev ter jih rešil velike naloge. Kje je oblast, da ne ustanovi zavoda za pijance — vprašujejo uboge žene. K temu dopisu je napisala »Straža v viharju« naslednje:

»Tega perečega vprašanja ni še nihče javno obravnaval in je res žalostno, da nas mora prebuditi klic uboge in izmučene žene. To je velika rana na našem narodnem telesu, iz katere močno krvavimo, pa se sami tega niti prav ne zavedamo. Nič nas ni v stoletni in tisočletni borbi uničilo, uničil nas bo alkoholizem, ako ne bomo pravočasno izpregledali. Velika kriminalna pokearjenost se je že udomaćila v vinorodnih krajih. Mirno gremo preko pobojav in umorov, ki smo se jih že privadili in bi nam bil dolgčas, ako bi prešla nedelja brez njih. Nič ne pomaga obupen klic ubogih družin, ki jih je alkohol uničil. Pravijo, da smo Slovenci ubog narod. Vendar pa letno popijemo vina za 1 milijardo in skoraj toliko pokadimo. Poleg tega milijard imamo še veliko moralne in materialne škode, moralne ekcese, razbito družinsko življenje, obubožane stoji, dušeno zaostale ljudi itd.

Naj bo revež, naj bo bogat, za vino ima vsak denar. Delavec, ki zasluži povprečno 200 din na teden, 100 din zapije. Exempla trahunt! Pa pojdi mo in si ogledaj v soboto proti večeru ljubljanske gostilne. Priporočam ta poizkus, da se lahko vsak osebno prepriča o pravilnosti mojih trditve. Vse je natrpano s ljudmi, ki pripadajo večinoma nižjim in srednjim slojem. Ljudje se smejejo neslanim šalim, ki jih uganja pijani slabost s svojo družino. Toda treba je skusiti, pa človek lahko pove, kakšne obitke ima uboga žena, ko je za svojo pošteno delovno vrednost še tepena. Našemu žensku bi povedali, naj se organizira in to perečo vprašanje ventilira, ker je tukaj najbolj prizadeta. To bodi vaša borba! Toda to samo mimo-gredo.

Danes, ko je ves svet v težkem položaju, ko so časi teški in je treba velike resnosti in mirnosti, mi Slovenci lepo nagrej pijemo, plečemo in se veselimo. Naše gostilne in lokali so polni. Ta denar, ki ga zapravimo in zapijemo, bi lahko bolj obrnili. Ali ga ne bi rajši dali v kulturne in dobrodelne namene? Ali ne bi rajši dali polovico zaplata snežaka za univerzo? Tu bi imeli vsaj kaj pokazati!

Na našo oblast pa ponovno apeliramo, da se zgane in v svojo strogostjo nočne veselice, ples in pijančevanje prepove.

Proslavo je priredilo pravoslavno društvo »Njegoš«, ki je tudi odločilo, katere društva naj se povabijo k sodelovanju. Hrvatje se proslave sploh niso udeležili, pri Slovencih pa so katoliška društva popolnoma prezrli, čeprav jih je nad sto in predstavljajo pretežno večino Slovencev v Clevelandu. V programu pa beremo, da prirede proslavo »Združena jugoslovanska društva«. Zaradi te žalitve katoliških Slovencev in čista enakopravnosti sta v clevelandski javnosti odločno nastopila rev. M. Jager, kaplan pri Sv. Vidu, in urednik »Ameriške domovine« gosp. Jakob Debevec z zelo ostrimi članki. »Kadar je treba kake štalaže, kakšno težko delo opraviti za narodno stvar, kadar je treba žrtve, takrat so državljani druge vrste dobri.« Tako sta pisala. Povabljeni so bili veri nasprotna društva, torej društva tistega dela clevelandskih Slovencev, ki so odrekli sodelovanje celo takrat, ko je bil tam ljubljanski župan, ki so zato, da bi preprečili ustanovitve jugoslovanskega kulturnega vrta, ukradli celo Cankarjev kip itd. Zato je bila kritika gotovo zelo upravičena in je moralo tako postopanje katoliških Slovencev umljivo zelo zaboleti. Res, skrajni čas je že, da se z odločilnih mest enkrat za vselej odstranijo ljudje s tako antikvaričnim razumom, da se še danes ne morejo živjeti v resnici, da nismo in da nikdar več ne bomo v letih pred 1918. Res, čemu je bilo treba razburjati njih državno zavest in jih pehati v prehitro amerikanizacijo, sam Bog vedi!

— **Delavske knjižnice po deželi** so tudi deležne podpore Delavske zbornice, ki jim posoja knjige iz svojih glavnih knjižnic. Tako je začela poslovati n. pr. knjižnica v Murski Soboti.

— **Avtobus Ljubljana-Kamnik-Gornji Grad** -Ljubno zaradi snežnih zametov ne obratuje. Pričetek obratovanja bo objavljen v časopisu.

— **Pri zaprtju, motnji v prebavi**, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grence.

— **Požari v gornjem delu Prekmurja.** V mursko soboškem okraju, ki obsega ves gornji del Prekmurja, je bilo v preteklem letu 59 požarov, in sicer 37 manjših, 16 srednjih 3 večjih in veliki požari, pri katerih je sodelovalo skupno 1507 gasilcev. Na pogorišču so se zamudili skupno 245 ur, kar da poprečno 4 ure na požar. Na zavarovanih poslopih so požari napravili 829.980 din škodo, na nezavarovanih pa 302.80 din, kar je izredno visoka številka. Z uspešno in hitro intervencijo, so gasilci rešili nad 5 milijonov narodnega premoženja. Škoda po požarih pa bi bila mnogo manjša, če bi bili v vaseh zgrajeni globoki vodnjaki, v katerih bi bilo tudi v suhi dovolj vode.

— **Velik avtobusni promet v Prekmurju.** Na progi Dolnja Lendava — Murska Soba — Rogascevi vozi že 6 let avtobus v oskrbi pošte uprave. Letos v poletju pa je bila po dolgi intervenciji odprta nova avtobusna proga Dolnja Lendava — Crenšovci — Murska Soba — Gornja Lendava. Na obeh progah je bilo lani prevoženih 37.500 potnikov, kar je prineslo v pošto blaginjo 457.000 din. Od prejšnjega leta se je število potnikov povečalo za 12.500 potnikov, dohodki pa so se povečali za 120.000 din. Če pomislimo, da je pred šestimi leti avtobus prevozil komaj 11.000 potnikov, potem vidimo, kako je narasel potniški promet v Prekmurju. Zeleti bi bilo, da bi vprico tako rastočega prometa pošta uprava poslala v Prekmurje zadostno število dobrih avtobusov, da ne bo zaradi pokvarjenih in slabih voz trpel promet.

Po državi

• **517.000 dinarjev za zimsko pomoč** je prinesel pretekli terek zvečer v Zagrebu gala ples v hotelu Esplanade, ki je bil prirejen pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneginje Olge. Prosto-voljni doneski pri blaginji so znašali 116.000 dinarjev. Mnogi obiskovalci so pa svoje prispevke poslali naravnost banovinski hranilnici. Doslej se je tam v ta namen nabralo 401.000 dinarjev, tako da znaša skupni dohodek te plesne prireditve 517.000 dinarjev. Ta denar bodo porabili za zimsko pomoč po vsej hrvatski banovini, ker je za mesto Zagreb posebna akcija za nabiranje darov za zimsko pomoč.

• **V Zagrebu primanjkuje premoga.** Vse zagrebske mešanske in ljudske šole so zaprte do ponedeljka, ker nimajo premoga za kurjavo.

• **V Zagrebu je 348 odvetnikov.** Zagrebska odvetniška zbornica šteje 72 odvetikov. Na področju zagrebskega okrožnega sodišča je 368 odvetnikov, v Zagrebu samem pa 348. Na področju okrožnega sodišča je 56 odvetnikov, od tega v Bjelovaru 19. Področji okrožnih so-

dišć Gospič in Ogulin imata po devet odvetnikov, karloški okraj je bogatejši in ima zato tudi več odvetnikov: v Karlovcu 20, v Jastrebarskem 6, v Pisarovini dva. Na področju osješkega okrožnega sodišča je 49 odvetnikov, na področju petrinjskega okrožnega sodišča 21. V Hrvatskem Primorju in Gorskem kotarju je 40 odvetnikov. Odvetniških pripravnikov je bilo 1. januarja 1940 na področju zagrebske odvetniške zbornice 191, od teh v Zagrebu 99, zunaj Zagreba pa 92.

• **Pri zagrebski občinski upravi bodo poslovanje poenostavili.** Sedanji mestni poverjenik, kakor sedaj imenujejo župana Starčevića, je spoznal, da je delo v mestnih uradih preveč razdrobljeno in da so tudi povsem sorodni oddelki preveč razcepljeni. Zato je sklenil vso upravo poenostaviti in urediti tako, da bo bolj prožna in poslovanje hitrejše. Odslej bo samo šest oddelkov: finančni, gradbeni, upravni, gospodarski, trgovsko-obrtni in socialno-zdravstveni. Odlok o prenosu mestnih uradov bo izšel v kratkem času.

• **Previden tat.** Milan Vučević iz Niša je kradel in ropal ter je bil že večkrat zaprt. Pred dvema letoma je ušel iz ječe in takoj zagrešil več vlomov. Da bi se izognil prestrogi kazni, si je preskrbel novo poselsko knjižico pod izmišljenim imenom. Policija ga je prišla in sodišče ga je obsodilo na dve leti ječe. Ko je do pravomočnosti sodbe sedel še v preiskovalnem zaporu, se je preiskovalnemu sodniku čudno zdelo, da so ga obiskovali samo znani niški žeparji in drugi tatovi in da ga nagovarjajo z drugim imenom. Uvedel je preiskavo, ki je dognala, da je tat sedel v zaporu pod izmišljenim imenom in da bi pod pravim imenom kot poklicni tat zavoljo svojih pregrah gotovo prejel dvojno kazen. Vučević bo sedaj vnovič prišel pred sodnike, ki mu bodo kazen gotovo precej zvišali.

• **Srednješolce — ubijalec.** Poročali smo že, da je v Kruševu mladi srednješolec Miloš Tadić ubil nekoga delavca. Tadić je sedel v zaporu čisto mirno in je začel pisati dnevnik. Preiskovalni sodnik pa sumi, da z duševnim stanjem dijaka ni vse v redu. Zato je sklenil, da ga pošlje na opazovalni oddelke domače bolnišnice. Ko je sodnik sporočil Tadiću, da ga bo poslal k zdravniku na pregled, je dijak odgovoril, da je vse to nepotrebno, ker se zaveda svoje krivde in je vsa stvar čisto jasna. Zahvaljeval se je za čimprej obsodijo. Toda sodnik je bil drugega mnenja in hoče vedeti, če je dijak pri zdravi pameti, zato ga je poslal na opazovalni oddelke.

• **Z balkona je skočila na ulico v Zagrebu** vzgojiteljica otrok Micika Očko. Prepeljali so jo takoj v bolnišnico, kjer pa zdravniki nimajo dosti upanja, da bi jo ohranili pri življenju. Micika Očko se je sprla s svojo sestro, kar je tako vplivalo nanjo, da si je sklenila vzeti življenje.

• **Gradnja ceste Split—Sarajevo.** Izpostava banke oblasti v Splitu je razposlala dražbo za gradnjo prvega dela velike avtomobilske ceste Split—Sarajevo od Solina do Klisa. Preračunska vsota znaša 5.300.000 dinarjev. S tem denarjem bo rekonstruirana dosedanja cesta od Splita do Klisa. Cesta bo široka osem metrov. Cesta Split—Sarajevo bo dolga 253 km.

• **Železne križe z grobov so kradli.** V Kutini, okraj Bjelovarski, so na pokopališču opazili, da nekdo odnaša železne križe z grobov. Končno se je policiji posrečilo, da je izsledila zločinca, ki so priznali, da so odnesli 30 križev in jih prodali neki Mariji Prevendan ko staro železo po 1,15 za kilogram. Izgovarjajo se, da niso imeli kaj jesti, pa niso vedeli, kako bi prišli do pruha. Zato so se lotili tega grdega posla.

• **Nevaren vlomilec simuliral blaznost.** Pred mesecem dni je bila oropana neka trgovina v Sunji na Hrvatskem. Vlomilec je vdrl v veliko blaginjo in odnesel nad 70.000 dinarjev. Ugotovili so, da je vlom zagrešil Gjoro Mirković, ki je tiste dni bival v hotelu Vranješić v Sunji. Mirković je znan kot vlomilec, ki je presedel že delj časa v ječi, nedavno pa je pobegnil iz zavoda za duševne bolezni v Vrapču, kamor so ga privedli iz zapora v Karlovcu. Mirković je namreč simuliral blaznost, zato so ga odvedli v Vrapče, da bi tam ugotovili njegovo duševno stanje. Doslej Mirkovića še niso mogli izslediti.

• **Nečak okradel strica in nato streljal nanj.** Mladi Milan Radovanović je obiskal svojega strica Stanka v vasi Bačugi pri Petrinji in se nekaj časa zadržal pri njem. Stric ga je dobro pogostil. Preden je odšel domov, je prosil strica za cigarete. Stric mu je dejal, naj jih kar vzame iz žepa suknje, ki je visela na vratih. Ko je nečak odšel, je stric zapazil, da mu je izginila s cigaretami tudi denarnica, v kateri je bilo 80 dinarjev. Stric je šel v nečakovo hišo, kjer mu je nečakova mati izjavila, da mu bo Milan vrnil denar. Ko se je stric vračal domov, je počil strel iz lovske puške in stric je padel na tla. Streljal je nečak Milan in zadel strica v prsni koš. Stričeva poškodba je smrtonovarna.

Hudi snežni viharji na jugu

Snežni plazovi v Bosni — V vrbaski banovini tri metre snega

Orkanska burja v Liki

V srednji Bosni je v sredo popoldne nenadoma začelo deževati. Temperatura se je hitro dvignila. Na železniško progo med postajama Banja Stijena in Rogatica je pridrvel snežni plaz, ki je progo popolnoma zatrpal. Takoj so poslali pomožni vlak. Ko je ta vlak privozil do nekega ovinka, je zavozil v debelo plast snega. Lokomotiva je skočila s tira. Enaka usoda je zadelo pomožni vlak, ki je privozil s postaje Višegrad z velikim številom delavcev in potrebnim orodjem. Tudi lokomotiva tega vlaka je skočila s tira. Zato je bil ukinjen ves železniški promet na vzhodni progi. Delavci so vso noč odmetavali sneg. Ponoči je temperatura spet padla, začelo je snežiti in nastal je silen snežni vihar, ki je divjal v sredo dopoldne na vzhodni bosenski železniški progi preko Višegrada in Lajkovca vse do Belgrada. Sarajevska železniška direkcija je ukrenila vse potrebno, da bi vzdržala redni železniški promet. opozorila pa je potnike, ki morajo potovati po teh progah, naj se preskrbe s tople obleko in obuvalom ter s hrano za delj časa, kakor pa traja normalna vožnja, ker ni gotovo, da ne bi vlak kje v snegu obitkal.

V Banjaluki in po vsej vrbaski banovini divjajo od erede naprej silni snežni viharji, kakršnih tamkajšnje prebivalstvo ne pomni. Po višje ležečih krajih je sneg na posameznih mestih nad tri metre debel. Po mnogih krajih je popolnoma ukinjen vsak promet. Posebno so zatrpana pota in ceste v okrajih Glamoč, Bos. Grahovo, Bosanski Petrovac in

Vrvar, pa tudi v okraju Jajce so mnoge ceste popolnoma zatrpane s snegom. Na planini Grmeč so se v velikem številu pojavili lačni volkovi, ki jih opazajo posebno v bližini Ključa. Volkovi ogrožajo drobnico, pa tudi govedo in konje. Sneg še neprestano pada.

V Splitu je v četrtek deževalo, v zaledju pa je gosto snežilo. Sneg je pobelil vse višje ležeče kraje in tudi vrhovi na otokih so pobeljeni. Ceste, ki so jih komaj očistili prej zapadlega snega, so vnovič zasnežene. V Šibeniku in po vsej severni Dalmaciji se je močno ohladilo. Dva dni je sijalo sonce in tajalo sneg, v sredo pa je ponovno začelo snežiti. Zapihala je vnovič huda burja in tako snežni mežeti otežujejo promet na morju in po suhem.

Pri Slavonskem Brodu je zmrznila v snegu kmetica Janja Vuleta, ko je zvečer nesla mleko. Drugo jutro so jo kmetje našli mrtvo na tleh.

Na liskii progi pri Zrmanju divja orkanska burja, ki pihša s hitrostjo 150 do 160 km. Zaradi velikih zametov se razvija železniški promet le z največjimi težavami. Pred vsakim vlakom pelje lokomotiva, ki orje sneg. Ob vsej progi še vedno močno sneži. Vlak, ki je odpeljal ob 8.50 zjutraj iz Zagreba, je privozil okrog petih popoldne do Zrmanja. Posrečilo se mu je, da je prevozil točko, kjer so snežne razmere najhujše. Na železniški progi Škrlevo—Bakar, kjer tudi divja orkanska burja, je ustavljen ves železniški promet.

Proti nevarnosti

okuženja po ustni du-plini jemljite okusne

Ljubljana, 20. januarja

Gledališče

Drama: Sobota, 20. jan.: »Tri komedije«. Izven, Znižane cene od 20 din navzdol. Nedelja, 21. jan. ob 15: »Neopravičena ura«. Izven, Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: »Profesor Klepec«. Izven, Znižane cene od 20 din navzdol. **Opera:** Sobota, 20. jan.: »Gorenjski slavček«. Gostuje Josip Gostič. Znižane cene od 30 din navzdol. — Nedelja, 21. jan. ob 15: »Pri belem konjčku«. Izven, Znižane cene od 30 din navzdol. — Ob 20: »Figarova svaľba«. Izven, Znižane cene od 30 din navzdol.

Rokodelski oder

Rokodelski oder bo vprizoril jutri ob osmih zvečer lepo narodno veseligr »Micki je trava moža«. V igro so sprejeti lepi narodni ženitovanjski običaji, tako da bo igra s svojo zabavno vsebino in »pestrimi, živahnimi prizori gotovo vsakemu obiskovalcu zelo ugalala. Predprodaja vsotopne je jutri od 10 do 12 in zvečer eno uro pred pričetkom predstave v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12.

Radio Ljubljana

Sobota, 20. jan.: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Plošča za ploščo — pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Plošča za ploščo — pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) Pravlјice (Sonja Severjeva); b) Striček Matijček kramlja in prepeva — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust, igra Radij. orkester — 18.40 Lega in geopolitična struktura slovenskega ozemlja (dr. V. Bohinec) — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura: Predavanje inspekcije narod. obrambe — 20 O zunanjih politiki (dr. Al. Kuhar) — 20.30 Muzikanta Bog ne zapusti. Pisan večer. Besedilo pripravil Vladimir Golob, izvajajo člani rad. igral. družine — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec igra Radijski orkester.

Prireditve in zabave

Fantovski odsek v Dravljah priredi v nedeljo 21. januarja točno ob pol 8 zvečer v cerkveni dvorani svoj prvi farni sestanek. Vljudna vabimo starše in prijatelje naše fantovske organizacije, da se ga udeleže. Vabi odbor.

Prosvetno društvo Sv. Krištof v Ljubljani priredi v četrtek, dne 1. februarja t. l. v dvorani pri Mikliču družabni večer. Poleg drugih zanimivih točk bo na sporedu tudi trgovina z mešanim blagom. Vse prijatelje že danes opozarjamo na ta večer.

Prosveta v Zeleni jami vprizori v nedeljo, 21. t. m. ob 8 zvečer v dvorani Zavetišča igro »Mrak«. Vljudno vabljeno!

Koncert ljubljanske Filharmonije v petek, 26. t. m. v Uniju bo dirigiral ravnatelj zagrebske opere G. Krešimir Baranović. G. Baranović je eden izmed najmarkantnejših jugoslovanskih dirigentov in skladateljev, ki se je s svojimi deli proslavil tudi v tujini. Posebno znana je njegova baletna suita »Liolarsko srce«, ki je bila svoečasno uprizorjena v naši operi in ki jo bomo zdaj čuli na koncertnem odru in skladateljevi interpretaciji. Čajkovski, Smetana in slovenska skladba izpolnjujejo spored koncerta.

Franciškanska prosveta priredi v proslavo 150-letnice prve slovenske igre Linhartovo veseligr »Veseli dan« ali »Matiček se ženit«, katero je zrežiral in glasbene vloške naštudiral Rudolf Golobčič. Predstava bo v nedeljo, 21. t. m. ob 5 popoldne v franciškanski dvorani. Ker je za igro veliko zanimanje, si preskrbite pravočasno vsotopnice v trgovini Stiglaj.

Predavanja

Filozoško društvo bo imelo danes, dne 20. 1. m., ob 18 v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi svoje redno predavanje. Predaval bo g. ravnatelj dr. Simon Dolar o temi »Filozofija v srednji šoli«. Vstop prost. Vabljeni vsi, ki se zanimajo.

Naše dijaštvo

»Pravda«, stanovsko društvo za katoliške juriste, se je ustanovilo v četrtek, dne 11. januarja t. l. na ljubljanski univerzi.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala v soboto od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestna zdravnica dr. Žilko Jožica, Pleteršnikova ulica št. 13, I. nadstropje, telefon šlev. 47-64.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste — Zaloška cesta.

Anekdota

Jakob Grimm je nekega dne delal v svoji sobi, ko je nekdo tiho potrkal na vrata. Vstopila je mala deklica, ki se je vljudno priklonila. »Ali si ti gospod Grimm?« je vprašala. »Da,« se je glasil odgovor, »to sem jaz.« »Si li ti gospod Grimm, ki piše lepe povestice?« — »Da,« odgovori pisatelj, smehljajoč se, »jaz sem jih pisal skupaj s svojim bratom Viljemom.«

»Torej si ti napisal tisto povestico o pametni šivilji?« vpraša mala. Grimm potrdi.

»Teda sem ti dolžna tolar,« pravi otrok, »ker pod povestico stoji: in kdor ne verjame, plača tolar, jaz pa zgodbte povestice ne verjamem. Ampak danes ti morem dati samo štiri groše, nimam več v svojem hranilniku; ostalo ti bom prinesla drugič.«

Jakob Grimm se je srčno nasmejal, vzel štiri groše in pustil, da je mala odšla. Nato pa je po svojem slugi poslal te štiri groše njemu materi in pridal še tolar za njen hranilnik, ker se nikdar ni videl take otroške iskrenosti.

LJUBLJANA

Poceni kokoške

Dokaj podjetna in drzna kurja tatova sta bila neki 16 letni Ivan, doma tam nekje z Iga, in njegov 18 letni tovariš in rojak Lojze. Ivan je imel skromno zaposlitev pri nekem peku v Ljubljani. Lojze pa je bil še na svojem domu. Večkrat sta prišla v denarno zadrego in da bi si nabrala kaj sredstev za bolj širokopotezno življenje, je Lojze iznašel, da bi se dalo v teh zimskih nočeh po vaseh na Barju ukrasti marsikatero kokošo, ki bi jo potem Ivan v Ljubljani pri mesarjih, gospodinjah, ali branjevkah spravil v denar. Lotila sta se nečednega posla in začela ponoči obiskovati kmečke hleve in grede, kjer sta marsikatero kokošo zgrabila za vrat in jo pobasala v svojo vrečo. Bilo je dobesedno: eden je kradel, drugi pa spodaj vrečo držal. Po vaseh na Barju in okrog Iga je bilo že veliko razbijanje, ker kokoši že niso bile več varne. Izginjale so v velikem številu, zdaj tej gospodinjji, zdaj oni. Sumničenja je bilo dovolj na vse strani, gotovega pa le nihče ni mogel nič reči. Kure sta nosila v Ljubljano, kjer sta jih najprej prodajala po gostilnah, pozneje pa sta se že opogumila in sta jih prinesla celo na trg, kjer sta jih prodala branjevkam, te pa seveda naprej meščanskim gospodinjam. Oko postav je na omenjenega Ivana postalo pozorno pri tem poslu, med branjevkami se je začelo nekaj šušljati o izvoru teh kokoši in slednjič je mož postav na Ivana položil roko in ga odpeljal na policijo. Ivan si seveda v svoji neizkušenosti takega konca ni mogel predstavljati. Takoj, ko se je začel z njim »uradni postopek«, ga je to vsega zbegalo, skesano je pripovedoval policijskemu uradniku svojo zgodovino svojega početja in pri tem je prišlo tudi do Lojzetovega imena. Tudi njega je policija prišla, ko je ravno hotel stopiti na avtobus, da bi se odpeljal proti domu. Skupno sta tekoma zadržavala 89 tujih kokoši in povrhu se nekaj domačih zajcev, kar vse sta prodala. Denar sta seveda že zdavnaj porabila, pametno ali nespametno, prišla sta na tisto »ni d'narja ne blaga«, ostane pa še — kazen, ki jo bo tudi treba prestati.

že Maenec. Vzemajna zavarovalnica, tel. 25-22. — Smukl Odbor.

1 Potrdila za 50% popust pri rednih gledaliških predstavah v ljubljanski drami in operi dobe delavci in delavke v knjižnici Delavske zbornice v Ljubljani (uradne ure vsek delavnik od 10 do 12 dopoldne in od 5 do 8 zvečer). Nepoznani se morajo legitimirati. Potrdilo velja za vsako določeno predstavo in za vsakega posameznika. Za svoje ne velja ta ugodnost. Privatni nameščenci tega popusta niso deležni.

1 O mestni trošarini in njeni zgodovini smo v četrtki objavili obširen članek, pa se je vrnilo nekaj pomot, ki jih je treba popraviti, da naša javnost ne bo v zmotah o poslovanju tako važnega mestnega urada. Trošarinski oddelek mestnega poglavarstva vodi od 1. 1937 v svojstvu v. d. načelnika finančni jurist, mestni finančni komisar g. Franjo Hauč. Po novi uredbi o mestni trošarini, ki je stopila v veljavo lani 1. aprila, vodi mestni trošarinski oddelek poleg poslov mestne trošarine tudi vsa dela drugih posebnih davščin, kakor uvoznice, tržnine in oglednine, ter tudi mestnih pristojbin, namreč tehnične, sejmarne itd. Vseh trošarinskih postaj, ki pobirajo navedene mestne davščine, je 45. Te postaje se dele na linije odseke ob glavnih dovoznih cestah, ki jih je 7, dva sta na glavnem kolodvoru, po eden na glavni carinarnici in po štiri, 6 pa jih je v ljubljanskih prostih, zasebnih in javnih trošarinskih skladiščih. Nadalje se te postaje dele še na poslovalnice, ki se ne imenujejo več »ekspoziture in jih je 6, ter na stražnice, ki jih je 22. Sedaj je v trošarinski službi zaposlenih 171 ljudi in sicer na terenu za zunanjo službo 141, za notranjo pisarniško službo pa 30 uslužbencev.

1 Smuški tečaj za obveznike telesne vzgoje. — Minulo nedeljo se je pričel nedeljski smuški tečaj za učence strokovnih nadaljevalnih šol, ki so obvezniki telesne vzgoje. Tečaj je organiziral mestni odsek za telesno vzgojo in ga vodi zvezni smuški učitelj Pavel Kveder s pomočjo drugih učiteljev obvezne telesne vzgoje. Tečaj je vsako nedeljo tega in prihodnjega meseca. Obveznike vabimo, naj se redno udeležujejo tega tečaja, ki jim bo mnogo

Distrakcija častna zadeva! Premiera danes ob 16., 19. in 21. uri

LJUBIMEC PO NAROCILU

Heli Finkenzerler, Theo Lingen, Hans Molt — Vse'a in zabavna filmska komedija, v kateri so komika, pikanterija, glasba in plesi odlični čini. Telji najbolj uspelega filma te sezone

Kino Sloga, tel. 27-30

1 Javna dražba zarubljenih predmetov bo 20. januarja ob 9 dopoldne v skladišču na Poljanskem nasipu 40-1. Interesenti so vabljeni.

1 Maša za turiste in smučarje bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 6.20 zjutraj.

1 Edo Deržaj — alpski slikar razstavlja. V nedeljo, 21. t. m. odpre v Jakopičevem paviljonu razstavo svojih olj, akvarelov in grafik priznani alpski slikar Edo Deržaj. Preteklo leto je z velikim uspehom razstavljal v Zagrebu. Vsi, ki ljubite zares dobro sliko, se potrudite v nedeljo, 21. t. m. ob pol enajsti uri v toplo zakurjeni Jakopičev paviljon, kjer bo otvoril slikar svojo letošnjo razstavo. Razstava bo odprta od 21. januarja do 4. februarja, 1940.

1 Parastos za blagopokojno go. Terezino dr. Jenkovo, ustanoviteljico in predsednico Ruskega rdečega križa v Ljubljani, bo ob priliki dveletnice njene smrti dne 21. januarja t. l. ob 11 po končani službi božji v pravoslavni cerkvi ev. Cirila in Metoda na Bleiweisovi cesti.

1 Redni letni občni zbor društva »Ruski rdeči križ stare organizacije v Ljubljani« bo v nedeljo, dne 4. februarja ob 17 v knjižnici Ruske Matice, Gosposvetska cesta št. 20. Člani društva vabljeni!

1 V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvalitetna optika.

1 Knjižnica Delavske zbornice v Ljubljani se je v preteklem letu prav lepo razvijala. Dočim so burmi dogodki po svetu v l. 1938 močno vplivali na ljudi, da so brali toliko več časopisov kakor kdaj, ee zdi, da so ljudje lani že prestali »živčno vojno«, se vživeli v položaj in začeli spet pridneje posegati po knjigah, posebno po pripovedni in aktualni politični literaturi. Tako je ljubljanska knjižnica Delavske zbornice izposodila 59.802 knjigi, od teh 5555 znanstvenih, po jezikih pa 30.058 slovenskih, 1472 erbesko-hrvatskih, 27.629 nemških in 643 francoskih in drugih knjig. Zanimanje za knjigo raste, čeprav je na mednarodnem knjižnem trgu znaten zaostoj v izdajanju novih del. V knjižnici se vpišejo dnevno povprečno po trije novi člani.

1 Smuške tekme na Kureščku, Barjansko okrožje ZFO sporoča vsem prijateljem belga športa, da ee bodo vršile III. okrožno smučarske tekme na Kureščku v nedeljo, dne 21. t. m. — Vozi poseben avtobus izpred trga sv. Jakoba danes popoldne ob 4 in nedeljo zjutraj ob 5. Interesenti se lahko prijavijo tekom današnjega dne do 14 na naslov: Jo-

priporočel k pravilnemu smučanju, delodajalce pa prosimo, naj svojim vajencem ne ovirajo pri udeležbi, temveč naj jim priporočajo, da se ob nedeljah e smučanem okrepe na svežem zraku. Jutrišnja nedeljo bo že drugič pouk v tem tečaju ter je zbor obveznikov ob 8.45 pred staro cerkvijo v Siskli.

1 Pravice na orožne vaje poklicanih delavcev in nameščencev. — Mestno poglavarstvo opozarja, da po določilih § 221 obrtnega zakona delojemalcu, ki je zaradi opravljanja vojaške vaje zadržan od svoje službe, ne prestane službeno razmerje in mu ostane pravica do denarnih prejemkov za dobo 4 tednov. Če je njegovo službeno razmerje nepretrgoma trajalo leto dni in če za ta čas ne prejema od države ustrezne odškodnine. Ker je mogoče, da bi nekateri delodajalci skušali to zakonsko določilo obiti, opozarja mestna občina vse vopoklicane obveznike, ki imajo pravico do te ugodnosti, na njo in hkrati tudi vse njihove delodajalce, da izpolnijo svojo dolžnost. Zupanom je naročeno strogo izvajanje tega zakonskega določila in vestno nadzorstvo v korist socialno šibkejših slojev. Tudi odbor za podpore se posebej pazi na izpolnjevanje tega določila in bo moral v vsakem primeru, kjer delodajalec ni izpolnil svoje dolžnosti, napraviti prijavo.

1 Pregled obveznikov pasivne zaštite v Ljubljani. Te dni razpošilja mestni zaščiteni urad pozive za obvezni pregled vseh moških in žensk, ki so po čl. 20 uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi obvezani, da opravljajo kakršnokoli službo pri pasivni zaščiti mesta pred zračnimi napadi. Po tem zakonitem določilu so lahko poklicani v to službo vsi moški, ki v vojni ne pripadajo operativni vojski in so stalno nesposobni, torej vsi stalno nesposobni moški v starosti 21 do 49 let ter vsi moški od 50 do 60. leta, prav tako pa tudi ženske od 17 do 40. leta. Pregled naj ugotovi, kateri obvezanci so sposobni za pasivno zaščito in za katero vrsto službe so po svojem poklicu in strokovni izobrazbi najbolj usposobljeni, torej nekateri za sanitetno-kemijsko, gasilsko, tehnično ali policijsko-varstveno. Opozorjamo torej vse prebivalstvo, da je pregled obvezen in da bo imel sitnosti, kdor se neopravičeno ne odzove pozivu. Pregled bo ločeno za posamezne okoliše Ljubljane, seveda pa tudi posebej za moške in posebej za ženske. Delodajalci naj na dan pregleda, ki se prične vselej ob 18 zvečer, odpuste na pregled pozvano pri njih zaposlene osebe iz službe dosti zgodaj, da se bo moglo o pravem času zglediti k pregledu.

Po ovinkih k sreči

Ewald Ba ser, Lil Dagover, Viktor Štasi Ob 16., 19. in 21. uri

Film ljubezni in odpuščanja. Kriza sodobnega, modernega zakona.

KINO MATICA tel. 21-24

Predsednik vlade g. Dragiša Cvetković in podpredsednik vlade g. dr. V. Maček se v kočiji peljeta v slavnostnem sprejemu ob priliki obiska Nj. kr. Vis. kneza nam. Pavla in kneginje Olge v Zagrebu

SMUČARJI!

SMUK!

ULTRA - OLJE - NIVEA
ULTRA-KREMA-NIVEA

Vam uspešno varujeta kožo pred zimskimi vetrovi ter pred opekljinami sonca in mraza

Ledolomilec »Sedov« osvobojen

Iz Milana poročajo, da je ledolomilec »Stalin« dosegel pri 81 stop. zemljepisne širine, med Grenlandsko in Špicbergi, ledolomilec »Sedov«, ki je moral 17 mesecev tlati v polarnem ledu.

O tem dogodku poročajo iz Moskve 15. januarja:

Vse moskovsko nedeljsko časopisje je polno veselih vesti o srečni rešitvi ledolomilca in ekspedicijske ladje »Sedov«. Ladja je bila v tistih širinah, ki jih po glavni vojni Nansenove ladje »Fram« ni nobena ladja več dosegla. Kar 26 mesecev dolgo je bila ekspedicijska ladja »Sedov«, na kateri je bilo 12 mož posadke z 28 letnim načelnikom, kapitanom Badaginom, v najsevernejših polarnih postojankah zemlje. Znanstveni uspeh »Sedove« ekspedicijske kaže biti izredno zanimiv. Zatorej vse sovjetsko časopisje proslavlja rešitev »Sedova« iz njegovega več kot dveletnega ujetništva v polarnem ledu kot veliko zmago ruskega raziskovanja severa. »Sedova« je osvobodil ledolomilec »Stalin«, pod vodstvom znanega polarnega raziskovalca Papanina, navzlic najhujšim vremenskim in

zahodu v lahnem loku proti severnemu tečaju in v Atlantski ocean. V avgustu 1938 se je ruskenmu ledolomilcu »Jermaku« posrečilo, da je pri 83. stopinji zemljepisne širine ladijsko karavano dosegel in rešil. Ledolomilec »Sadko« in »Maligina« sta se vrnila, »Sedova« pa so izročili njegovi usodi, ker je imel veslaško hvarijo. Ondi je ostala posadka 15 mož; čakali so, kdaj bo tok pri Špicbergih spravil ladjo na odprto morje.

Ledolomilec »Sedov« je resnično opravil to pot v 17 mesecih. V januarju 1938 je prvokrat priplul proti severu, in sicer bolj daleč, kot je Nansen svoj čas s svojo »Framo«. »Sedov« je bil brezlično zmeraj v zvezi z Moskvo in je takrat sporočil višino 85 stopinj in 55 minut zemljepisne širine. Priplul je celo do 86. stopinje in čez, splošno je pa uporabljal tisto progo, po kateri je plula Nansenova ladja, seveda nekaj bolj proti severu, zakaj »Fram« je leta 1895 prišla ob zahodni strani Špicbergov na jug in je dosegla Tromsø, medtem ko je »Sedov« prišel pri meridianu 0 (po Greenwichu) v bližino ledene meje. Ker so pa polja živla, ki so bila preračunana za dobo dveh let, je odplul najmočnejši ruski rusilec letu »Stalin« na pomoč. Lani decembra (1939) je odplul iz Murmanska in se je v šesttedenski vojni pošti blizal »Sedovu«, ki ga je zdaj rešil.

Ledolomilec in posadka so svojo ekspedicijsko in 26mesečno ujetništvo dobro prestali in si nabrali mnogo znanstvenih podatkov. Po vsem tem je umljivo, da je Moskva vesela rešitve. Povratek bo brez dvoma srečno uspel.

Yonai, ki je po odstopu vlade Abeja prevzel sestavo ministrstva.

Hrušica pri Ljubljani

Fantovski odsek v Hrušici priredi z Dekliškim krožkom v nedeljo, dne 21. januarja 1940 ob 4 popoldne v našem domu elavnostno tolovadno akademijo na čast dvema jubilejema, ki praznujeta 25letnico svojega zveštega dela v naši slovenski katoliški tolovadni organizaciji. Prosimo, da si vstopnice pravočasno prekrbite. Dobijo se pri br. načelniku Jakobu Pavčiču in pri br. predsedniku Antonu Gradišku, Ljubljana, Miklošičeva c. 10, I. nadstropje.

Kamnik

Naši športniki so letos kar pridni. Smučarska tekma dne 6. januarja 1940 je med mladino vzbudila veliko zanimanje. Naša drealna sekcija ee vezba na ribniku v smodnišnici, a dela tudi izlete na ribnik graščine Souvan v Volčjem potoku. Produkcije naših umetnikov, a tudi začetnikov na ledu je posnel na film g. Stuzzi, ki je tudi filmal smučarske tekme. Ta film bo pokazal v soboto, dne 20. januarja 1940 ob 18.30 v kino dvorani. Ta večer bo predaval naš predsednik dr. Zvokelj o zimskem sportu s 30 krasnimi diapozitivi. V nedeljo, 21. januarja bo tekma v smuku pod Kamniškim vrhom, a za 28. januarja ee nam obetajo čakalne tekme.

Kranj

ZZD v Kranju priredi v nedeljo, 21. januarja t. l. ob 9 dopoldne v dvorani Ljudskega doma velik delavski shod.

Kranjske tekstilne industrije bodo po predlogu Zveze industrijcev v Ljubljani od 22. t. m. dalje povišale delavske mezde delavcev za 0,25 din na uro.

Opozorjamo vse prijatelje in pristaše JRZ, da bo shod ministra dr. Kreka za Kranj v soboto, dne 27. t. m. ob pol 8 zvečer, za okolico (okraj) pa v ponedeljek, dne 29. t. m. ob pol 11 dopoldan, obakrat v dvorani Ljudskega doma.

Kino Šmartinski dom predvaja danes v soboto ob pol 9 »Krvavi kapetan«, ob 10.15 »Vohunska Suzaa«.

Metlika

Občni zbor krajevne organizacije JRZ za Metliko in okolico bo v nedeljo, dne 21. januarja v dvorani hranilnice in posojilnice ob pol desetih predpoldne. Vse naše somišljenike vljudo vabimo, da se občnega zbora gotovo udeležijo. Na dnevnem redu so zelo važne zadeve za naš okraj.

Trbovlje

Za starše in prijatelje naših fantov in naraščajnikov bo to nedeljo popoldne po večernicah v mali dvorani Društvenega doma nekaj farni sestanke z zanimivimi predavanji in razgovorom. Fantovski odsek lepo vabi vse k udeležbi. Dopoldne pa bo prometni tečaj za vse naše fante iz Trbovelj, Hraštinka in Dola Na sporedu so važna predavanja in razgovori. Udeležite se jih. Začetek dopoldne je po osmi sv. maši. Bog živil Na evindenje!

Vode Manjka najbolj po rudniških kolonijah Teraziji in Posetju. Rudniški vodovodi so nekateri popolnoma odpovedali in občinski tudi peša. V splošnem pa poraba vode narašča, ker manjka pitnih studencev. Zelo nujno je, da rudnik in občina poskrbita za zajetje novih studencev, če tudi bolj oddaljenih.

Vozila je treba prijaviti na občini, avtomobile, motorna in navadna kolesa do 31. t. m. — Prijavne listine ee dobe na občini. Obenem je treba plačati za nje pripadajočo davščino. Tekom leta pa je treba prijaviti nakup in prodajo v 15 dneh. Sicer bo sledila kazen.

Slovenj Gradec

Občni zbor Prosvetnega društva je bil v nedeljo, dne 14. t. m. v dvorani Okeane hranilnice. Vodil ga je predsednik primarij g. dr. Lojze Simonič. Kot uvod je bilo zelo poučno in zanimivo predavanje monsr. Fr. Ks. Meška o pomenu prosvete. Po poročilih odbora so sledile volitve, pri katerih iz bil izvoljen odbor, ki ee je izpolnil z novimi mlajšimi močmi. Pri slučajnostih ee je govorilo o prostoru in gradnji novega prosvetnega doma ter o delovnem načrtu. Sklenilo ee je, da se vrše vsako sredo predavanja.

Tako prisrčno se že dolgo niste smeali kakor se boste pri odlični in izredno zabavni češki filmski komediji

! Mlado in staro — vsak, ki je kdaj prestopil šolski prag — si mora ogledati ta film! Za 2 uri prijetnega razvedrila vam jamčimo!

Vražji študentje

Ob 16., 19. in 21. uri. Last: Emona Film Ljubljana KINO UNION 21-22 Po odruh. komadu »Selo zahteva študentja«

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska drama: Kozakov »Profesor Klepec«

(Krstna predstava 13. januarja 1940.)

Dela domačih avtorjev vidimo v naši drami bolj poredkoma. Deloma izvira to od tod, ker vodstvo bodisi premišljeno ali iz vnežarnosti gre mimo nekaterih izvršnih dramskih stvaritev; deloma pa je to tudi posledica ovir, ki so izven gledališča in ki so krive, da nekatera slovenska dela ne morejo na oder, kakor zaslužijo in kakor bi bilo prav. Premiera Kozakove komedije v treh dejanjih, ki smo jo gledali minulo soboto, je bila še druga izvršna predstava v letošnji sezoni, če izvajamo jubilejne predstave Linhartove »Zupane Mice«. In vendarle je prav ta zadnja uprizoritev pokazala, kako upravičene so naše stalne zahteve po slovenskem sporedu, saj je privlačno zanimanje zanj v gledališču toliko občinstva, kakor ga vidimo le redko. Menda nimamo vzroka dvomiti, da je številni obisk veljal v prvi vrsti izvršni slovenski drami.

»Profesor Klepec« sicer ni avtorjev prvenec, saj ima Ferdo Kozak za seboj že par mladostnih poskusov, izmed katerih so bili nekateri, na primer enodejanka »O polnoči« celo že uprizorjeni. Vendarle pa se je šele s pričujočo komedijo predstavil širšemu občinstvu, tako da pomeni krstna predstava »Profesor Klepec« ne le Kozakov vstop na oder Narodnega gledališča, ampak hkrati tudi priključitev v vrste naših dramskih pisateljev. Takoj naj povemo, da je njegova najnovejša komedija uporabnejša in učinkovitejša na oderu, kakor pa je njena literarno-umetniška pomembnost in vrednost.

Pisatelj nam v nji prikazuje zgodbo neživljenjskega, nekoliko sanjavega, še bolj pa čudaškega profesorja Petra Klepeca, ki se zaplete v mreže prav toliko sramežljive, kolikor izkušene in preračunljive vdove Bibijane Zulaj, pri čemer ima svoje prste tudi njen brat Erazem, ki je po poklicu detektiv. Le-ta namreč izvoharja pri profesorju, svojem najemniku, kovčeg s prepovedanimi letaki, katerega je bil zanesel k njemu Janez Skočir, ki se gre revolucionarja. Zulaj izrazi zahtevo v prid sestri, češ, saj bo dovolj slave in uspeha, če ovadi pravega krivca, ki ga izvohar, ne da bi ga bilo treba Klepecu izdati. Toda ta drugi načrt Zulaju ne uspe, ker mu prekriža račune njegova sestra Kristinka, ki se je bila zaljubila v Janeza Skočirja. Tako ostane naposled vse »v famliji« — profesor in bivši »revolucionar« kot bodoča svaka, prav tako pa tudi skrivnost o Zulajevi detektivski smoli.

To je v kratkem zgodba pričujoče komedije, ki temelji potemtakem na dvojnem zapletu in razpletu profesorjeve in detektivske zgodbe, ki dajeta »Profesorju Klepecu« značaj zabavne veselice, ki je še najtočnejša oznaka Kozakovega dela. Vendar pa kaže individualizirani naslov, da je hotel dati avtor delu najbrž drugačen poudarek. O tem pričajo tudi razni komentariji in izjave, ki so spremljale delo na oder in nas skušale prepričati, češ da gre v tem primeru za delo, ki naj prikaže tragikomično vlogo slovenskega inteligenta v velikem času, njegovo pasivnost v odnosu do živih in nujnih zahtev dobe, v kateri živimo, in postavi pred nas tako rekoč ogledalo naše narodne majhnosti. Se jasneje pa se je to čutilo v prvotnem naslovu »Peter Klepec«, ki naj bi po Čankarju pričal o narobe-junaku naše narodne pripovedke. To dejstvo nas ne le opravičuje, ampak nam celo nalaga dolžnost, da si ogledamo delo, preden izrečemo dokončno sodbo, tudi po tej strani. Kajpada moramo razlikovati med tem, kar je avtor nameraval, pa med tem, kar je dejansko ustvaril. Misli, ki jih razvija pisatelj v intervjuju, priobčenem v Gledališkem listu, bi morale biti sestaven del njegove komedije, da bi mogle biti prepričevalne. Kako je tedaj s to stvarjo? Ali je profesorju Petru Klepecu kaj takega, da bi mogli in morali videti v njem simbol čistega našega človeka, ki mu je dal Bog nekoč čestnaturno moč, pa sedaj ne ve, kaj bi z njo počel.

Profesor Klepec, kakor ga nam prikazuje Ferdo Kozak v svoji komediji, je idealen človek, dobitičnik, ki ga ne vznemirja to, kar se godi okoli njega, čeprav sanjari o harmoničnem občestvu na zemlji. Predvsem pa je nenavaden čudež, in prav to čudaštvo, ki ga je pisatelj pri njem dotiral do skrajnosti karikature, je vzrok, da ne verjamemo več toliko v njegov idealizem, kolikor smo prepričani, da imamo pred seboj sicer simpatičnega, vendar duhovno nekoliko neobglednega človeka. Da je res tako, pokaže ves nadaljnji razvoj. Njegovo tako imenovano »srečanje z življenjem«, ki je zanj kamen preizkušnje prav tako kakor je bilo za pisatelja, ni v bistvu nič drugega kakor potrdilo za to. Prvo resničnost predstavljajo zanj uporniški letaki, ki pa jih sprejme in svoje nerodno varstvo ne iz načelnih razlogov, ampak zaradi tega, ker vzdihuje za Skočirjevo sestro Ano. Razen tega se jih drži še ta smola, da mu jih podatke revolucionar izrazito socialnomanične smeri, ki ob prvi priliki zamenja punt z ljubico. Tako ni nič čudnega, da se je iz zločina izluščila naposled le neumestna usluga. Bolj trda se zdi na prvi pogled resničnost, ki jo predstavlja priletna vdova, in kar neradi verjamemo, s kako lahkoto se poslovi idealist od svoje »prave« ljubezni. Kajpada se ne čudimo več, ko izvedemo, da je »idealist« iz prvega dejanja prav isti kakor

»realist« v tretjem dejanju, in da sta »mir« pravega spoznanja pa mir domačega ognjišča eno in isto. Proti pričakovanju se tisto, kar naj bi bilo v življenju tega tako imenovanega idealista polom, izvrši na njegovo največje zadovoljstvo. Menda je Kozak sam čutil, da ga je polomil, ko je hotel profesorjevo anekdoto naprtiti njegovemu življenjskemu »idealizmu«, zato je segel po novi dvojnosti in pokazal na daljnjo preteklost tega junaka, ki sedaj pretaka solze za mladostjo in njenimi velikimi cilji. Toda kakor se je poprej izvršilo vse brez konflikta, tako so tudi razne lirске meditacije o pokopani mladosti, čeprav same po sebi niso brez pesniških lepot, v delu odveč, ker se le slabo prilagajajo tako pasivnemu junaku kakor je Peter Klepec. Ta podoba nas sicer spominja na postavbe iz Čankarjevih Romantičnih duš, a samo na videz, kajti vsa njegova poetična vzdihovanja so le blede sentimentalnost, brez resnične bolečine in tragične veličine.

Ne, Kozakov Peter Klepec ni niti tip ali simbol, niti to, čemur pravimo individualen značaj, ampak je pravi pravcati original, dandanašnji sicer v življenju že redek, a za komediografa od nekaj zelo mikavna in privlačna figura, ki se ji dobrodušno smejemo, a ne vznemirja naše notranjosti. Kako prav je storil pisatelj, da je spremenil prvotni naslov, ki iziva nepotrebnost in nemogoče aluzije na naš narodni simbol. »Profesor Klepec« je tako resda izgubil bleščilo, a zlagani nimb, in delo je sedaj mnogo skromnejše, zato pa v svojih mejah solidnejše in bolj sprejemljivo. Kot veseliga iz malomeščanskega življenja je »Profesor Klepec« obogatil našo dramsko književnost z novim delom, ki je dovolj spretno zgrajeno, čeprav se dejanje zapleta in razpleta kaj preprosto. Zal si pisatelj ni bil popolnoma na jasnem, ali naj piše veseligo ali satirčno komedijo in zaradi tega ni pravega razmerja med prvim dejanjem, ki je najboljšje, in ostalima dvema, ki sta zgrajeni skoraj izključno le na položajski smešnosti. Nasproti Petru Klepecu, ki je zaradi spredaj omenjenih nedostatkov precej problematična oseba, pa je treba poudariti prepričevalno zunanjo podobo ostalih oseb, ki so vse zajete iz življenja. Njihova skupna značajska označba je vsakdanja povprečnost, ki pa je pisatelj z njo prav dobro zadel malomeščansko okolje. Ugovarjali bi le temu, češ da je to okolje naše, saj bi se pričujoča zgodba vendar lahko odigrala kjerkoli. Naj omenimo še pisateljev jezik, ki nas neposredno spominja Čankarjevega sloga in je resda tu in tam preveč literaren. Vendarle pa skuša posnemati tudi realistično govorico, a čutimo, da ta jezikovna sredstva služijo bolj dovtipu, kakor pa so usmerjena v sociološko označbo oseb in okolja. Zlasti prepogoste so miselne rečenice, ki uhajajo iz okvira živega dialoga v svet abstraktnih logike. Zal se marsikatera pomembna misel in poetična podoba izgubi v vsakdanjosti motiva.

Uprizoritev je pokazala, kako tudi literarno-umetniško manj dognano delo lahko na oder popolnoma uspe. Predstava, ki jo je pripravil režiser dr. Bratko Kreft, je bila zgleden primer, kako je treba uprizarjati zlasti domača dela. Tu pa se tudi najlaže pokažejo režiserjeva izvršnost in njegove sposobnosti. Kreft, ki mu je prišel na pomoč tudi dramaturg s pogumnim in smiselnim črtanjem, je igro pravilno postavil v okvir veselice in skušal predvsem izčrpati vse odrske možnosti, ne da bi se kaj prida menil za tisto, česar v delu ni. Tudi scenograf (inž. Franz) je imel menda to pot na razpolago več sredstev, tako da je lahko opremil prizorišče popolnoma po režiserjevi zamisli. Le-ta je težave dvodelnega odra, kakor ga predpisuje avtor, rešil nad vse zadovoljivo s tem, da je združil realistični in konstruktivistični način, pri čemer sta se pokazala tako njegov smisel za slikovitost, kakor tudi čut za prostor.

Tudi zasedba posameznih vlog je bila v glavnem dobro premišljena. Igra zahteva mnogo karakterne teatralnosti in priznati moramo, da so zlasti nekateri igralci dodali iz osebne plastičnosti toliko črt, da so njihove osebe zaživele na oderu v vsej polnosti. Podobno profesorja Klepeca je s presenetljivo izvršnostjo izoblikoval g. Gregorin, ki je kljub pisateljevim nasprotujočim črtam dal temu liku mnogo žive odrske plastike. Hkrati pa je bila ta vloga prijetna variacija njegovega igralskega ustvarjanja. Prava predmetna Venera, sicer že vdana, a še zmerom spogledljiva vdova Bibijana je bila ga. Nablocka, ki je s svojim moštrskim podajanjem zabrisala vse meje med resničnostjo in igro. Dovršen tip je podal nadalje g. Cesar, čigar detektiv Zulaj nam bo ostal v spominu kot ena njegovih najboljših igralških ustvaritev. Tudi gđ. Simčičeva je to pot našla zelo primerno vlogo. Njena Kristinka je bila res neprilipljena in živa podoba ter nam je zbudila najlepše upe. Od nove strani se nam je pokazal tudi g. Sever, ki je zlasti v prvem dejanju nad vse prepričevalno odigral »revolucijo v pridu«; pozneje je nekoliko popustil in preveč zašel v svojo maniro. Vloga Ane Skočirjeve, ki jo je predstavljala gđ. Levarjeva, je resda bolj epizodna, vendar pa bi ji bilo treba dati močnejših črt in nekoliko več življenja. France Vodnik.

že pričeli govoriti o zatonu operne umetnosti.

Priznam, da zveni vse to precej paradokso v času, ko kraljuje Puccini po opernih odrih vsega sveta. A priznati je tudi treba, da vox populi, to je povprečen človek današnjega časa, polaga sprito kakršnekolik umetnosti večjo važnost na skladnost z resničnostjo, kot na skladnost z načeli umetniškega oblikovanja.

Priljubljenost in tudi umetniška sila D'Albertove »Nižave« izvira v veliki meri iz močnega, dramatičnega libreta; po vztrajni, rastoči dramatski napetosti presega »Nižava« marsikako drugo, tudi Puccinijevo, veristično opero. Kar pa nam približa to dramo tudi v operni obliki, niso v toliki meri melodija pevskih linij, ki je bolj skromna v primeri s širokim prelivanjem barv v orkestru, ki močno pljuska ves čas pod površino dejanja, večkrat celo preko njega in daje s tem operi poseben čar. Ta značilnost »Nižave« je tudi v uprizoritvi na našem oderu prišla do močnega izraza, po zaslugi dirigenta g. D. Švare, ki je znal z orkestrom izdelati bogastvo D'Albertove instrumentacije in je dal s tem celotni uprizoritvi močno oporo. Da zahteva »Nižava« izrazitih pevcev-igralcev, je pravilno ugotovil v »Gledališkem listu« g. E. Frelih, ki je v tej operi debutiral kot režiser. Res bi bila naloga režiserja mnogo lažja, če bi na našem oderu imeli take izrazite pevce-igralce, a tudi tako je g. Frelih svojo nalogo v celoti dobro rešil, dasi je v detajlih opaziti nekaj okornosti in grupacij, ki bi v skladu z verističnim slogom utegnile dobiti še primernejšo obliko. Upo-

Kraljevski strokovni učenjak

Italijanski kralj in cesar Viktor Emanuel III. je po italijanskem poslaniku v Parizu izročil francoski znanstveni akademiji 18. snopič svojega znanstvenega dela »Corpus numorum italicorum«. Kralj Viktor Emanuel je priznan poznavalec novcev. Ima dragoceno zbirko okrog 95.000 novcev. Kraljevo strokovno delo o novcih v Italiji je edino te vrste.

Kakor poroča italijansko časopisje, so v letu 1939. dobili v italijanski Vzhodni Afriki vsega skupaj 433 kilogramov zlata.

Pomanjkanje sveč v Sudetih

Zaradi razmer, ki so nastale zaradi vojne, je bilo v Sudetih vsem cerkvenim oblastem naročeno, da naj varčujejo z uporabo voska. Tudi če verniki podarijo sveče, sme goreti največ dve do šest sveč. Prepovedano je, da bi kdo prižigal sveče v kak namen. Vernike je treba navajati na to, naj tisti denar, ki bi ga dali za sveče v kak namen, darujejo rajši za pomoč revnim in zapuščenim cerkvam.

Češki redovniki v Sveti deželi

Edini češki samostan v inozemstvu je na Oljski gori. Red »Tolažnika z Getsemana«, ki mu samostan v Sveti deželi pripada, je bil ustanovljen konec minuloga stoletja. Ob priliki tisočletnice svetega Vencislava, varuha Češke, so na Oljski gori sezidali cerkev, samostan in kolegij za ta red. Cerkev, ki so jo okrasili slavni češki slikarji, izraža v najčistejši obliki češko katoliško tradicijo.

ŠPORT

Prvenstvo Jugoslavije v umetnem drsanju

izvede letos zopet SK Ilirija in sicer danes in v nedeljo, 20. in 21. t. m. na svojem drsalšču ob Čalovski cesti. Prvi del tekmovalja, predvajanje razpisanih obveznih likov, se prične danes ob 14.30. drugi del, izvajanje prostega drsanja, ki navadno privabi največ občinstva, pa se prične v nedeljo ob 11. Poleg tega bo drevi ob 20 še velika produkcija v prostem drsanju, pri kateri bodo nastopili vsi glasovitejši tekmovalci in tekmovalke prvenstvenega tekmovalja.

Državno smučarsko prvenstvo v Bohinju

Nad emuškimi tekami v Bohinju za državno prvenstvo so prevzeli pokroviteljstvo g. minister za telesno vzgojo naroda Jevrem Tomič, g. ban dravske banovine dr. Marko Natlačen in poveljniki divizijske oblasti g. divizijski general Drago P. Stefanović.

V Bohinju je zapadlo nad 50 cm snega ter se obeta vsem udeležencem državnega prvenstva izredna prilika za smučanje, kajti Bohinj je znan po svojih zimskih lepotah. Bohinjska skakalnica je vzorno urejena. Znana je kot zelo lahka ter bodo imeli skakalci priliko, da se izkažejo v stilni dovršenosti, ki bo gotovo na tem tekmovalju v prvi vrsti odločala.

Ker odide prihodnji teden naša smučarska reprezentanca v inozemstvo, bodo rezultati doseženi na državnem prvenstvu v veliki meri vplivali na njeno sestavo.

Vsem udeležencem tekem za državno prvenstvo v klasični kombinaciji v Bohinju

Generalna dirkecija državnih železnic je s svojim odlokom št. 2931 odobrila polovično vozno ceno udeležencem smučarskih tekem za prvenstvo Jugoslavije v Bohinju dne 20. in 21. t. m. Pri vožnji tja je kupiti na podlagi športne legitimacije kateregakoli športnega kluba v državi celo vozno karto do postaje Bistrica-Bohinjsko jezero in železniški obrazec K-13. Karta velja tudi za povratek v zvezi s potrdilom J. Z. S. Z. na obrazcu K-13 o udeležbi.

Vozna ugodnost velja za tja od 18. do 21. januarja.

Naši državni prvaki v umetnem drsanju na Jesenicah, v Karlovcu in Ljubljani

Preteklo nedeljo je pripravila KID Jesenicam veliko zimsko športno prireditev. Nič manj kot pet reflektorjev je razsvetljevalo vzorno pripravljeno drsalšče. Nastopili so državni prvaki Silva Palmetova, Emanuel Thuma, juniorski prvak Bettetto, Finčeva ter Bogatajeva, Silva Palmetova je Gorenjecem zaplesala »Ero z onega sveta« in »Kresnico«, ter, kot že na Dunaju, Belgradu in Zagrebu, tudi tu dosegla velik uspeh. Vidi se, koliko je ta naša mlada prvakinja napredovala od lanskega leta. Visoki predstavniki KID, z generalnim direktorjem Nootom na čelu, zastopnik ministra za vojni major Milanović, zastopnik ministra za telesno vzgojo Drago Ulaga in okoli 2000 gledalcev je prisostvovalo temu prvemu nastopu na Jesenicah, in prav gotovo je sleherni prišel na svoj račun.

Preteklo erado eta naša državna prvaka, Palmetova in Thuma nastopila v Karlovcu in tako tudi Hrvatoma pokazala svojo umetnost. Ko se je v ljubki hrvaški narodni noči pojavila Silva Palmetova, jo je burno pozdravilo številno občinstvo, ki je topot imelo priliko občudovati na ledu izvajane plesne, kakršnih so sicer vajena samo parketna tla. Tudi v Karlovcu, kot drugje, je bil naval gledalcev velik, kljub temu, da je snežilo.

raba vrtilnega odra ob zaključku se mi zdi problematična. Če bi bila ideja »očiščenja« močnejše poudarjena bodisi v libretu bodisi v glasbi, bi bil tak simbolični prelom nedvomno bolj upravičen.

Veliko glasovno bogastvo je gđ. Bašičevi pomagalo izdelati prepričevalen lik Marte; okornosti v igri, ki so bile opazne na premieri, so se ob reprizah že malo izgladile. Smisel za glasbeni izraz in dramatični poudarek v petju ter igri so pomagale g. Marčecu obvladati uspešno zanj dokaj naporno vlogo pastirja Petra. G. Janko se nam je kot Sebastiano pokazal od najboljših strani, tako da bi lahko to vlogo šteli med njegove najuspešnejše stvaritve. Uspešno sta se uveljavila gosp. Orel kot Tommaso in g. Dolničar kot Maruccio, dasiravno bi si želeli starčka Tommasa še izraziti karakteriziranega. Oba imata v lepem glasovnem materialu dobro podlago in bosta sčasoma gotovo prodira v skrivnosti, ki jih hrani v sebi bogastvo glasovnih registrov in nijans. Ostale manjše vloge so dobro izpolnili ga. Ribičeva (Nuri), g. Banovec (Nando) in tri vaške kleptulje: gđ. Polajnarjeva, ga. Spanova in ga. Poličeva (slednji bi si želeli brez pretiranih mimičnih koloratur). — V celoti je uprizoritev na dostojni višini, zato ji ni manjkalo uspeha pri občinstvu. dr. W.

Chamberlain, ko govori v mestni hiši v Londonu.

Danes in jutri nastopijo naši prvaki v Ljubljani, kjer bodo tudi nam dali priliko, da jih vidimo, ko se bodo borili za prvenstvo. Povabljeni so tudi Zagrebčani in drugi, in upamo, da bo tudi ljubljansko občinstvo pokazalo zanimanje za ta lepi šport, ki bo nudil odličien užitek. Pričakujemo, da se bodo tudi naši podeželski ljubitelji lepe umetnosti udeležili teh tekem.

Kakšno je stališče Ilirije glede hokejske reprezentance za Ga-Pa

Ljubljana, 19. januarja. Ilirija je eklicala za danes konferenco svojih merodajnih činiteljv, ki so pretresali odločbo kapitana vrhovne drsalne zveze v Jugoslaviji v imenovanju državne hokej-reprezentance, ki naj bi nastopila na zimsko športnem tednu v Garmisch-Partenkirchenu v času od 26. januarja do 4. februarja t. l. Ilirija je globoko prepričana, da more zastopati naše državne barve v hokeju na ledu zaenkrat samo državni prvaki in sicer v kompletini postavi, kar trenutno ni igralcev v državi, ki bi bili vsaj enakovredni ilirijanskim. Ilirija je tudi prepričana, da zanj ne morejo biti merodajne odločbe vrhovne drsalne zveze, ker je Ilirija je klub, slovenska narodna zveza pa še ne obstoja.

Glede na razmere, ki so vladale ravno v zadnjih dneh v vrhovni državni drsalni zvezi, ki so bile vse preje kakor naklonjene Slovincem, odnošeno SK Iliriji, ki edina goji hokaj na ledu v Sloveniji, ni smelo hokej moštvo SK Ilirije treninjan, ki je potreben za taka mednarodna srečanja, kakor bodo v Ga-Pa. Z ozirom na to je sklenila konferenca predlagati na merodajnem mestu, da radi športnega ugleda Jugoslavije ne kaže iti na te tekme.

Razpis

Smučarski klub Bohinj razpisuje za nedeljo, dne 21. t. m., ob 13 medklubsko tekmo v smučskih skokih na inž. Hansnovi skakalnici za verificirane seniorje in juniorje. Prijavitine ni. Prijavit se je najkasneje do nedelje dopoldne do 10 v pisarni hotela sv. Janez vodstvu tekem. Skoki se začno takoj po končanih skokih za državno prvenstvo v klasični kombinaciji, in sicer skakače najprej juniorji, potem pa seniorji. — Darila: prvi trije v vsaki skupini prejmejo darila.

ASK. Danes ob 13 redna seja Akademskoga športnega kluba v Akademskem domu. Za člane upravnega odbora in načelnike sekcij udeležba obvezna. Pridite vsi in točno!

Smučarski klub Ljubljana. Damska sekcija. Za tekmovalce in ostale je v nedeljo dne 21. t. m. izlet v Skofjo Loko. Odhod z vlakom ob 7.05.

ZFO

Smuške tekme barjanskega okrožja

Barjansko orožje ZFO razpisuje smuške tekme, ki bodo v nedeljo, dne 21. t. m. na Kureščku s sledečim programom: Ob pol 9 bo na Kureščku sveta maša. Takoj po sv. maši se zbere tekmovalci v župnišče, kjer bo žrbanje starih številk. Zatem odidejo smučarji skupno na start, kjer bo smuk. Po končanih disciplini okoli 11 sledi skupno košilo v koči. — Odhod na start za slalom bo ob pol 1 popoldne. Ob 4 popoldne se zbere tekmovalci v Kureškem župnišču, kjer se bo razglasil izid tekem in objavljal čas za odhod na avtobus.

Prvi posebni avtobus odpelje že danes ob 4 popoldne izpred trga sv. Jakoba. Drugi posebni avtobus pa odpelje od istotam v nedeljo ob 5 jutraj. Obs avtobusa bosta vozila do lga. Vse odseke pozivljamo, da se emuških tekem v polnem številu udeležijo in tako pokažejo okrožno ekupnost. Toplo vabljeni so tudi netekmovalci in izletniki brez smuč! — Bog živil!

Smuške tekme zagorskega okrožja

Zagorsko fantovsko okrožje priredi smuške tekme nepreklicno to nedeljo, t. j. 21. januarja 1940. Kot tekmovalci izven konkurence so vabljeni tudi bratje iz drugih okrožij. Tekmujejo člani, mladiči in naraščaj, in sicer: tek in smuk; če se javi dovolj moštvev, tudi štafeta. Prijave se sprejemajo tik do štarta (za prvo disciplino, t. j. do pol 9 dopoldne). Zbirališče v Zadržnem domu v Zagorju. Za tekmovalce, ki pridejo peš od daleč, bo pripravljeno v soboto zvečer zakurjeno prenočišče. Vsak pa naj prinese s seboj ojejo in po možnosti tudi nekaj hrane. Čaj bo tekmovalcem na razpolago brezplačno! Tekmovalcem, ki zavzamejo prva mesta, so namenjena darila in diplome. Ker nam je zadnje dni neba nasulo dovolj snega in se nam obeta dobra smuka, pričakujemo čim večjega odziva. Vsak tekmovalce pa naj bo na zbirališču najkasneje ob 8 dopoldne.

ZDK

Smučarski tečaj ponovimo za članice in mladence ljubljanskih in bližnjih krožkov. Tečaj bo v nedeljo ves dan v Dolnicah. Odhod s tramvajem ob pol osmih jutraj izpred Evrope do znamenja pred St. Vidom.

MARIBOR

Za alkohol - ogromne vsote

Samo mestna občina je dobila na trošarini 2,687.600 dinarjev

Maribor, 19. jan.

Poleg tobaka je alkohol druga velika postavka, ki Mariborčanom takorekoč po nepotrebnem vleče iz žepa ogromne vsote. Ima pa alkohol to prednost pred tobakom, ker prinaša neposredno koristi mestni občini in vsemu mariborskemu ljudstvu. Številke, ki govorijo o porabi alkoholnih pijač v letu 1939, so res visoke. Vina se je lausko lepo popilo na področju mariborske mestne občine 1.335.000 litrov. Iz tega sledi, da odpade na vsakega Mariborčana, starega in mladega letno okrog 340 litrov vina. V primeri s prejšnjimi leti je vino obdržalo svojo pozicijo ter je poraba skoraj vsako leto ista. Pač pa se opaža zopet izprememba pri pivu. Poraba piva spet raste. To se opaža zadnji dve leti. Vzrok porasta je dvojen. Prvič je postalo vino nekoliko dražje, kakor prejšnje čase, potem pa so začeli tudi pivovarji variti boljše pivo, ker so spoznali, da so Mariborčani preveč razvajeni, da bi pili vsako brogzo. Mariborsko pivo zadnja leta slovi glede kvalitete, povrhu je nastopila tudi huda konkurenca izven mariborskih pivovarn in tako se kakovost piva od leta do leta boljša. Lansko leto se je popilo v Mariboru 704.500 litrov piva. Vinskega mošta so spravili Mariborčani lani 61.500 litrov po grlu, žganja pa 25.000 litrov. Zaradi poostre kontrole in hudih trošarinskih predpisov se je poraba takozvane »črne pijače« — na skrivaj v mesto spravljene vina zelo omejila. Zato je imela tudi mestna občina lani precej večje dohodke od alkoholnih pijač, kakor prejšnja leta.

Trošarino tvori znatno postavko občinskega preračuna, saj je lani prinesla ni manj kot 2 milij. 687.600 din. Od vina, pri katerem pobira občina 1.50 din od litra, so plačali Mariborčani v

mestno blagajno 2.003.400 din, od piva gre pri vsakem litru 60 par za mestno občino, pa je znašala trošarina 422.000 din, od vinskega mošta se plača 1 din — 61.000 din, od žganja pa se plača povprečno 8 din trošarine na liter (5 din od hektolitrske stopnje alkohola), kar znaša 200.000 din. Mestna blagajna je tedaj s takšno potrošnjo alkoholnih pijač prav zadovoljna, manj pa menda mariborski zdravniki, vzgojitelji in čuvarji javnega reda in miru, pa tudi v interesu morale bi bilo dobro, če bi se dalo čezmerno uživanje alkohola omejiti. — V gospodarskem pogledu pa je elika spet drugačna. Če računamo, da stane liter vina povprečno 10 din, žganja 20, piva 8 in vinskega mošta tudi 8 din, dobimo ogromne vsote, ki jih Mariborčani izdajo vsako leto za svoje žejno grlo. Je to skupaj 26.928.000 din. Samo z denarjem, ki ga izda Maribor vsako leto za tobak in za pivo, bi lahko poravnal vse izdatke, ki jih ima mestna občina predvidene za svoje gospodarstvo v svojem preračunu, tako da bi bili vsi ostali dohodki občine — čisti dobiček, ki bi se lahko v kakšni drugi obliki razdelil nazaj med meščane. Seveda pa je to le pobožna želja, da bi odpravili Mariborčane tobaka in alkohola. Pili in kadili ter zapravljali bodo po svoji stari navadi še naprej.

JADRANSKA NOČ

Z revijo narodnih noš
danes, 20. jan. 1940

Začetek ob 20. uri. — Unionska dvorana.

m Knjižnica Delavske zbornice v Mariboru je izposodila lani 33.977 knjig, od teh 1210 znanstvenih. Odstotek znanstvenih knjig je torej v Mariboru precej nižji, kar je naravno, ker je v Mariboru manj inteligentnih slojev. Mariborska knjižnica Delavske zbornice je v začetku tekočega leta izdala tiskani seznam slovenskih in drugih slovenskih knjig, kar bo še bolj pripomoček k njenemu razmahu.

m Tako visokega snega, kakor je zapadel sedaj, v Mariboru in okolici že dolgo let nismo imeli. Včeraj zjutraj so ga namerili na meteorološki postaji v višini 27 cm, dočim ga je bilo v sredo samo še 16 cm. Sneg je sam pršil, podlaga ima tudi dobro, tako da predstavlja za smučarje idealno priliko, da lahko zadostijo svojemu veselju v neposredni okolici mesta. Zaradi ugodnega snega v nizini bodo precej prižadeti smučarske postojanke na Pohorju, ker ne bodo imeli veliko obiskovalcev.

m Bolgari dol, Bolgari gor. V petek zvečer je prispel v Maribor po 14.urni zamudi poseben transportni vlak z bolgarskimi delavci, ki se vračajo s sezonskega dela v Nemčiji. Bilo je v transportu 380 delavcev, ki so bili 6 mesecev zaposleni pri gradnji Göringovih tovarniških obratov. Istodnevno pa se je v petek vračala skupina 300 bolgarskih delavcev preko Maribora nazaj v Nemčijo. Ti so se nahajali na dopustu za svoje pravočasne božične praznike.

m Vojna se pozna v obsejnim prometu. Lansko leto je potovalo preko Maribora čez mejo v obeh smereh 261.175 ljudi. V primeri s predlanskim letom je število skoraj isto, zelo pa se je izpremenilo glede državne pripadnosti polnikov. Tako je število Čehoslovakov postalo neznatno. Na prvo mesto pa je stopila sedaj Nemčija s svojimi državljani. Jugoslovancev je bilo 90.320, Amerikancev 469, Bolgarov 3931, Švicarjev 782, Angležev 279, Italijanov 1742, Madžarov 541, Nemcev 150.469, Poljakov 458, Romunov 352, Rusov 11, Turkov 42, Francozov 164, Čehov 10.156, Slovkov 752, na druge države pa jih odpade 683. — V mesecu decembru je odpotovalo iz države 2727, pri-potovalo pa 10.851 ljudi.

m Smučarske tekme v središču mesta. Ugodne snežne prilike je izkoristil SSK Maraton, ki bo priredil jutri v nedeljo dopoldne smučarske tekme v taku v neposredni bližini mesta. Opozarjamo občinstvo, da bo cilj med 11 in pol 12 v mestnem parku pri spomeniku Osvobođenja na kraju Vrazove ulice.

m Umrla je v petek zvečer v Trubarjevi ulici št. 5 soproga vpokojenega policijskega nadstražnika in našega raznašalca gospa Josipina Štubelj, stara 72 let. Pokojnica je bila rodom iz solnčne Goriske. Bila je blaga, pobožna žena. Pokopali jo bodo danes popoldne ob treh na poboškem pokopališču. Svetila ji večna luč, preostali naši so žalje.

m Ogenj uničuje domačije. Opolnoči je nastal ogenj na gospodarskem poslopju posestnika Jožefa

Hrastnika na Spod. Polskavi, ki je popolnoma zgorelo. Poleg gospodarskega poslopja je zgorel tudi hlev, kolarnica ter večja zalogra drv. Od Hrastnika je požar preskočil na svinjake posestnice Alojzije Skarča ter jih uničil. Hrastnik ima okrog 40.000 dinarjev škode. Ogenj je nastal najbrže iz neoprednosti, ker so v Hrastnikovi uti polnili peč z žaganjem, pa je najbrže padlo nekaj isker med žaganje, ki je začelo tleti. — Tudi Na Vrhah je gorelo in sicer se je vnela hiša Leopolda Jamnika. Požar je povzročil 4500 din škode. Hišica je stala na samem, pa je bilo gašenje onemogočeno. Ogenj je nastal zaradi slabega dimnika.

m Nevaren padež s lestve. V Račah se je nevarno ponesrečil pri padežu na kamenit pod 33 letni poštar Franc Horvat, ki je vozil ambulanto med Mariborom in Kotoribo. Prebil si je glavo ter so njegove poškodbe smrtonosne.

m Mislili so, da je kap, pa je bila obešana. V petek popoldne je našel nečak 63 letna zasebnice Marije Šmit v Stritarjevi ulici 5 svojo teto v njenem stanovanju nezvesto polg okna na tleh. Močno je hropela ter bila v obraz čisto zabuhla. Naglo je poklical sosedo in zdravnika, ki je menil, da je starko zadela kap ter je odredil takojšen prevoz v bolnišnico. Tam pa so ugotovili, da ima okrog vratu močno zadrženo tenko vrvico, ki se je tik zanke odrgala. Zaradi tega se je najprej domnevalo, da je postala žrtev neznanega zločina. Ko pa je policija njeno stanje preiskala, je ugotovila, da se je starka obesila pri oknu na vrvico, ki pa se je odrgala, ker je bila preelaba.

Gledališče

Sobota, 20. januarja, ob 20: »Via Mala«. Znižane cene.

Nedelja, 21. januarja, ob 15: »Navihanka«. Nepreklicno zadnjič. Znižane cene. — Ob 20: »Vse za šalo«. Znižane cene.

Celjske novice

c Tragična smrt starčka in očeta 14 otrok. V Vrbanu blizu St. Jurija pri Celju je zadela nesreča 66 letnega delavca Kumbergerja Mihaela iz Prožinske vasi. Ko je šel zvečer domov, ga je pri prehodu čez železniško progo odbil vlak in ga vrigel ob progo, kjer si je na kramenju razbil lobanjo, da je podlegel. Našli so ga mrtvega. — Nič manj žalosten dogodek je doživel oče 14 otrok, posestnik Petec Anton iz Straže pri Dramljah. Dne 9. januarja je šel v Celje po smodnik za občino, odkoder se ni več vrnil. V torek 16. januarja so Pečkovi po dolgem iskanju našli očeta mrtvega v gozdu za Dramljami. Peček je v pozni noči najbrž zašel s pota v gozd, od koder ni mogel najti

izhoda in je zaradi hudega mraza onemogel, padel in zmrznil. Za Pečkovo družino je izguba skrbnega očeta težak udarec, ker je v družini še več nepreskrbljenih otrok.

c Knjižnica Delavske zbornice v Celju je začela posloovati šele v pozni jeseni, zato o njej še ne moremo podati letnega poročila. Upamo, da bo sledila v napredku ljubljanski in mariborski knjižnice.

c Knjižnica Delavske zbornice v Celju je zaradi vrnitve knjižničarke, ki je bila zadnji čas na bolniškem dopustu, spet vsak dan odprta od 10 do 12 in od 5 do 8 zvečer.

c Prosvetni tečaj prirediti jutri, v nedeljo, deklisko celjsko okrožje za vse krožke v Domu v Samostanski ulici. Začetek točno ob 8 zjutraj. Na tečaju bodo predavale predavateljice iz Maribora in Celja.

c Medmestna revanšna tekma celjskih in zagrebških šahistov. Celjski šahovski klub se bo v nedeljo 21. januarja odzval povabilu zagrebških šahistov in igral z zagrebškimi šahisti na 10 deskah prijateljsko medmestno revanšno tekmo. Prvo srečanje je bilo v Celju 11. junija lanskega leta. Zmagali so Celjani z rezultatom 6 in pol proti 1 in pol. Odhod v nedeljo ob 8.45 zjutraj. Prijatelji kraljevske igre vabljani.

c Zdravniško dežurno službo za člane OUZD v Celju bo imel v nedeljo g. dr. Franc Musič, Celje, Cankarjeva ul. 7.

c Velik naval bolnikov v celjsko bolnišnico. Zadnje dni je sprejela celjska bolnišnica izredno veliko število bolnikov, tako da so vsi oddelki, razen izolirnice, popolnoma zasedeni in prenatrpani. Povprečno sprejmejo v celjski bolnišnici dnevno 20-25 bolnikov, zadnje dni pa je bolnišnica sprejela dnevno po 50 bolnikov, tako da je dnevni stalež bolnikov od 350-372. Če upoštevamo, da razpolaga bolnišnica le s 418 posteljami, vidimo, da je res prenatrpana.

c Nesreče. V tovarni Westen v Celju je padla in si zlomila nogo delavka Marija Voh iz Celja. — Na Tolstem pri Laškem je padla pri vodnjaku in si zlomila desno roko v zapletu 34 letna Julija Kranjc. — V Latkovi vasi pri St. Pavlu pri Preboldu je spodrsnilo na stanovanju 35 letnemu Jožefu Baslu, da je padel in si zlomil desno nogo nad členkom.

c Najdeno kolo. Policijski stražnik Ludovik Raček je našel na Dečkovi cesti kolo št. 2-93626-15. Lastnik dobi kolo na policijski stražnici v Celju.

c Prevara. Nek trgovski potnik iz Celja je preskrbel iz Ljubljane delavcu P. Ivanu iz Celja blago v vrednosti 500 din. Delavec ni bil z blagom zadovoljen in ga je vrnil, potnik pa ga je prodal nekemu drugemu. Te dni je dobil P. Ivan račun od ljubljanske trdnice, četudi blaga ni kupil. Zadevo je prijavil policiji. Gre za prevaro.

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(243) Tedajci jima je z rilcem strgal preobleko s telesa, in vsa drhteča in trepetajoča sta stala Jan in Filip pred njim. »Pustita me že vendar v miru!« je besno izginitel Sambo. »Glejta, da mi izginita!« — »Oh, Sambo, daj, pomagaj nama in še ubogemu sultanu! Vse tri si nas spravil v tako nesrečo!« — »Se na mar mi ne pride,« je povzel Sambo, »zaradi te zvijače s kožami pa še sploh ne!«

(244) Doslej sta bila fanta še zmeraj dobro korajžna, a to je bilo zanju le prehudu. Jokaje sta se vrnila k sultanu, celo živalska mehova sta pustila pri Sambu v gozdu. Sultan sam je bil tudi jako razočaran, vendar je skušal fanta potolažiti. Božal je Filipa po glavi in je tuhtal, kako bi bilo treba Samba ujeti.

Lov z letalom

38

»O, vem, na kaj misliš: rad bi jo popihal kakor si storil na Garvu. No, pa le poskusi, če te mika!« Najbrže se zanašal na to, da ti Durpy ne bo mogel braniti. To je res, in še to je res, da kaj takega niti poskušal ne bo. Svariti pa moram tebe in Tima, da nikar ne skušajta uiti, ker bi si samo kosti polomila!«

»Prav,« reče Jock, »vi morate že vedeti, kako je!«

»Saj tudi vem. Jaz sam si ne upam storiti kaj takega, zato mislim, da se tudi yama ne posreči. Ostaneta tu, dokler se jaz ne vrnem.«

»Smaragdi!« blekne Jock.

»Le nikar ne misli, da jih ne bom dobil. Četudi imam vsa drevesa s koreninami vred izkopati!« Red je to izrekel z mirnim glasom, a Jock je dobro vedel, da misli povsem resno. »Najprej pa moram za nekaj ur zatisniti oči. Kar spat grem. Kaj pa ti?«

»Čim prej, tem rajši.«

44. Kaj je poslal Finch.

Ko se je Jock zbudil, je sence lilo svoje žarke skozi luknjo v stropu duplje. Nekdo je hodil po skalni sobi. Bil je stari Durpy, ki se je sukal okoli ognja. A Reda ni bilo več. Jock vstane in si pretegne ude, potem pa zbudi še Tima. Ta se smukoma usede in prestrašen vpraša: »Kje — kje pa sva?«

»V duplji vrh neke gore, nekje v Northumberlandu, mislim.«

»O, že vem, Red naju je spravil semkaj. Kje pa je?«

»Šel je spet zmaragde iskat.« Tim ostrmi. »Smaragde? Saj si jih imel ti, ne?«

»Ne, sem jih skril,« odvrne Jock in mu pove vse, kako se je zgodilo.

»Ali jih bo Red našel?«

»Mogoče. V naglici sem jih porinil v luknjo pod korenine nekega drevesa, ker ni bilo časa, da bi jih skril kam drugam. Red gotovo prav dobro ve, kod naj išče, to pa tudi veš, da bo napel vse sile.«

Tim se ugrizne v ustnice. »Jock, veš, to je že preveč! Človek bi znorel! Nagrada ne bo nikoli najina!«

»Kaj se boš jezil! Če stvar dobro premisli, morava reči, da sva imela še srečo. Da ni bilo Reda, kaj bi bilo včeraj z nama, pomislil Zvezana bi ticala zdajle kje v Glyntu, lačna in žejna. Tukaj imava pa kaj udobno in čaka naju dober zajtrk. Vstani, da se skopljeva in najeva. Potem bova pa načrte kovala.«

Jockova pogumna treznost je tudi na Tima dobro vplivala. Šla sta v stransko sobo, se osvežila s čisto, mrzlo vodo in se vrnila ter sedla k zajtrku. Durpy jima je pripravil ovsene pogache, slanine in čaja, vse izvrstno pripravljeno. Potem pa sta šla na prosto, kjer je žarelo sonce in pihljala sapica.

»Letala ni več,« reče Jock, »no, saj sem vedel, da ga ne bo. Pa zbeživa iz te jame, da se vsaj razgledava, kje sva!«

Splezala sta na skale, ki so obdajale sotesko. Vse naokrog same gore, najbližnja hiša pa je bila neka kmetija, najmanj dve miljii daleč.

»Red je rekel, da je ne moreva popihati,« opomin Jock. »Rad bi vedel, zakaj ne?«

Ko sta hodila po vzhodnem grebenu gorskega vrha, sta pod seboj zagledala kakih dve sto čevljev globok prepad. Tako sta po grebenu obšla vse vrhove, ki so stali okoli njihove soteske z dupljo, pa povsod enak prepadi: kot stene strme čeri, pa nobena manj ko dve sto čevljev visoka. Na južnem koncu je bil prepad celo pet sto čevljev globok.

»No, zdaj veva, pri čem sva,« suhoparno ugotovi Jock, ko sta se s svojega obhoda vrnila na izhodišče.

»O, Red je prav povedal,« dostavi Tim. »Spravi naju je prav tako varno, kakor da naju je zaklenil v ječo.«

»Malo drugačna je stvar pač: čuvajev nimava nad seboj! Če bi imela vrv, bi hitro kmalu na dnu.«

»Da, če bi jo imela!«

Jock pa se ni razburjal. »Tim, ali kaj misliš na to, da bi naju utegnil Finch iskati?«

»Morda, toda semkaj gor ga gotovo ne bo!«

»Zakaj pa ne? To ve, da ima Red svoje skrivališče nekje na severu. Prepričan sem, da pride sem gor še preden mine dan.«

Tim je svedra kaj takega rad slisal, a vendar je zmaljal z glavo. »Jock! Četudi bi ti imel prav in bi Finch res prišel, ne bi mogel nikjer pristiti! Če bo visoko letel, naju pa sploh zagledal ne bo!«

»Vem. Zato pa lahko nekaj storiva, da naju bo gotovo zagledal.«

»Kaj?«

»Ali veš, kako za letalce zaznamuje ime-na mest?«

»Z velikimi belimi črkami, to vem. A midva nimava ne barve ne beleza.«

»Imava pa zato toliko več kamenja. Tvoje ime je kratko. Napišiva ga s kamenjem in velikimi črkami: TIM!«

»Ne! Napisala bova: JOCK, ker je v tem imenu samo ena črka več, in ga bo Finch dosti lažje opazil.«

Kamenja tam okoli res ni manjkalo, zato sta dva para pridnih rok ime kaj hitro sestavila. Vsaka črka je bila kakih deset čevljev visoka in tako je prav na najvišjem vrhu nastalo veliko ime JOCK, ki ga ni mogel zgrediti noben letalec, če bi letel preko vrha. Ko sta bila gotova, je bilo že polodne proč in naenkrat sta zapazila, da gre proti njima stari Durpy.

»Uh, tega pa on ne sme videti!« nejevolno vzklikne Tim. »Jock, pojdiva! Najbrž naju kliče h kosilu.«

VAŠE VINO

NOVO in STARO ščiti pred pokvaro

Kaiserjev „BISULFATOR“

aparati za obvarovanje vina pred kalnostjo, skisanim in kvarjenjem. — Staro in novo kalno vino boste temeljito očistili s patent

Kaiserjevim „ELKA“ filtrom

Zahteva te takoj brezplačne prospekte

„BISULFATOR“

LIJUEVIT KAISER, veletrgovina vina

Zagreb, Trg Kralja Petra 1.

Zahtevajte povsod naš list!

Bukova metrska drva

suba ali sveža, kupim vagonске partije za izvoz. Ponudbe na oglasni oddelek »Slovenec« pod šifro »Bukova drva« 763

Umrli so naša zlata mati

Ivana Radšel

roj. Vavkan

posestnica v Pamečah

Pokopljemo jih v nedeljo dopoldne na larno pokopališče na Pamečah.

Pameče, Maribor, šmartno pri Slovenj Gradcu, dne 19. januarja 1940.

Dr. Franjo Radšel, sin v imenu žalujočih.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Prodamo

Jajca, cvetje
dobite pri Baloh, Kolo-
dvorska 18, dvorišče. (1)

Najugodnejši nakup
moških oblik nudi
Presker, Sv. Petra c. 14,
Ljubljana.

Otroške vozičke
najugodnejše kupite ven-
darje pri Banjal, Ljub-
ljana, Miklošičeva 20. (1)

Športne sanke
s streho, en samček in
en zapravljenček, poceni
prodaja Pavel Mav, Jarše
št. 9, Domžale.

Dobre smuči
kompletne, s palicami in
vezavo za odrasle od 150
do 180 din in sanke do-
bite pri izdelovalcu Faj-
farju, Trnovska ulica 25.
Prva ekakalne smuči po
naročilu. (1)

Smuči

za otroke s palicami 150 D.
za odrasle od Din 195—
Banjal, Ljubljana
Miklošičeva cesta 20

Prodaja vina

lastni pridelek, od 10 l
naprej. Dr. Sadnik, Celje,
v kleti Mestne hranilnice
dnevno od 17—19. (1)

STROJI

Mizarske stroje

novi in rabljeni, nudim
iz zaloge v Ljubljani,
odnosno takoj dobavim
iz tovarne. Zaloge si lah-
ko brezobvezno ogledate.
Specialna trgovina stro-
jev Dovžan Ivan, Ljub-
ljana, Frančiškanska 4.
Telefon 45-42. (1)

Posestva

Veliko hišo
dobičkanosno, kupim za
gotovino. E. Knez, Pil-
narniška 17, Maribor. (p)

Denar

Prodajo vlogo
Obrtne banke v Ljubljani.
Ponudbe upravi »Slov-
venca« pod »Din 47.000«
št. 689. (d)

Nranilne knjižice

3% obveznice
in druge vrednostne
papirje kupuje in plača
najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 40

Čitajte »Slovenca«

Službodobe

Šiviljo

ki je izvezbana v prikro-
jevanju perila, sprejem.
Ponudbe upravi »Slov-
ca« pod »Izvezbana« št. 785. (b)

Župnišče

na Gorenjskem išče ku-
harico srednjih let, ki se
razume tudi na vrt in
živino. Nastop takoj. Po-
nudbe v upravo »Slov-
ca« pod »Župnišče« št. 785. (b)

Služkinjo

ki je vajena živine, polj-
skih in hišnih del, sprej-
mem takoj ali pozneje. -
Plača dobra. Ponudbe v
upravo »Slov-« pod »Go-
renjsko« št. 710.

Kupimo

Vsakovrstno zlato
srebro in briljante ku-
puje vsako količino po
najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana
Frančiškanska ulica 3.

Žagarske odpadke

jelove in smrekove, suhe,
kupimo v vsaki količini.
Pogoj je, da so popolno-
ma brez lubja. Ponudbe
na: Zagrebačka dionička
tovarnica papira, Zagreb
2. (k)

Razno

Gumbnice, gumbice, plise,
monograme, entel, ažur
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica

Vezanje perila, krasna
predtiskana žen. roč. dela

SOBE

ODDAJO:

Majhno sobo

podstrešno, prazno, od-
dam. Ilirska ulica 12-11,
desno.

ISČEJO:

Iščem dve sobi

odnosno dvosobno stan-
ovanje za zdravniško or-
dinacijo, v centru mesta.
Naslov: Dolenjska 33.

Objave

V upravi »Slovenca«
dvignite ponudbe:

Dober kšeft,
Elektromotor,
Krasen domček,
Pošten 374,
Prevzemalec blaga,
Prijetna zunanost,
Štajerka,
Telefon,
Vestna 375,
450.000. (o)

Potrji v globoki žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znan-
cem pretužno vest, da je dne 19. t. m. ob pol 5 zjutraj v starosti 82 let umrla
naša nad vse skrbna, dobra in blaga mama, stara mama, tašča in teta, gospa

Neža Vintar roj. Dular

Pogreb blage pokojnice bo v nedeljo, dne 21. t. m., ob 15 na pokopališče
v Dolēno Stražo.

Hrušovec, dne 19. januarja 1940.

Žalujoče rodbine: Vintar, Berdavs in Šušteršič

Zahvala

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam ob težki izgubi našega
nepozabnega soproga, očeta, brata, tasta in deda, gospoda

dr. Otona Papeža

predsednika deželnega sodišča v pokoju

s tolažilnimi besedami lajšali žalost, ki so spominu predragega pokoj-
nika poklonili lepo cvetje in ga prijateljsko spremili na njegovi
zadnji poti.

Ljubljana, dne 19. januarja 1940.

Žalujoča soproga z otroci in ostalo sorodstvo.

Po dolgi in mučni bolezni je umrl v 62. letu naš dobri mož,
oče, stari oče, tati, stric, svak, gospod

Zornada Franc

višji stražnik v pokoju

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 21. t. m.
ob 2 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na poko-
pališče na Viču.

V Ljubljani, 19. januarja 1940.

Petrina, žena; Onorata por. Novak, Lidijska, Vida por. Novak,
hčere; Rone, sin; Karla roj. Bratuž, snaha; Stane Novak in
Vilko Novak, zeta; vnuki in ostalo sorodstvo.

Po kratki bolezni mi je umrl danes moj preljudi in skrbni
oče, gospod

Ivan Erklavec

krojaški mojster

Njegov pogreb bo v Semicu v nedeljo, dne 21. januarja, ob
pol treh popoldne.

Vsemu sorodstvu, vsem prijateljem in znanem priporočam
nepozabnega pokojnika v molitev.

Semič, dne 19. januarja 1940.

Rajner Erklavec, župnik O. T.

Umrl je naš ljubljani soproj in oče, gospod

Viktor Brišnik

trgovec in posestnik

dne 19. t. m., previden s tolažili sv. vere, v 43. letu starosti.
Pogreb bo v nedeljo, dne 21. t. m. ob pol 11 dopoldne na
farno pokopališče pri Sv. Juriju ob Taboru.

Sv. Jurij ob Taboru, dne 19. januarja 1940.

Žalujoči:

Malči, soproga: Ljubica, Vladko, Nadica, otroci,
in ostalo sorodstvo.

Zahvala

Vsem, ki so našemu blažemu bratu, svaku in stricu,
gospodu

Albinu Kosmu

hranilničnemu kontrolorju v pokoju

s sočutnimi obiski lajšali težke zadnje mesece, položili cvetje
na njegovo krsto, spremili nepozabnega pokojnika na poslednji
poti in kakor koli počastili njegov spomin, naša iskrena, glo-
boka zahvala.

V Ljubljani, dne 19. januarja 1940.

Josip Kosem in ostalo sorodstvo.